

Jaarverslag 2007

helder

inzichtelijk

noodzakelijk

Het BPF Schilders streeft naar helderheid voor haar deelnemers. Helderheid in de wijze van besturen, zoals het een professioneel pensioenfonds betaamt. Met uitgebreide verantwoording van gemaakte keuzes, genomen besluiten en behaalde resultaten. Maar ook helderheid in de wijze van communiceren daarover en over de pensioenen waar het uiteindelijk om gaat.

Inhoudsopgave

Jaarverslag	3
Voorwoord	3
Karakteristieken van het pensioenfonds	4
Profiel	4
Organisatie	4
Kerncijfers 2003-2007	7
Verslag van het verantwoordingsorgaan	8
Verslag van het bestuur	9
Hoofdpijnen	9
Goed pensioenfondsbestuur	11
Pensioenparagraaf	15
Beleggingsparagraaf	19
Actuariële paragraaf	24
Toekomstparagraaf	26
Jaarrekening	27
Balans per 31 december 2007	28
Staat van baten en lasten over 2007	29
Kasstroomoverzicht over 2007	30
Toelichting op de jaarrekening 2007	31
Toelichting op de balans per 31 december 2007	34
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2007	42
Overige gegevens	45
Financiering en uitvoering van de pensioenregeling	46
Bestemming saldo	46
Actuariële verklaring	47
Accountantsverklaring	48

helder

inzichtelijk

noodzakelijk

Voorwoord

Pensioen moet goed geregeld en stabiel zijn. Ook de jongere deelnemers vinden dat, zoals bleek uit een aantal unieke pensioenlessen die BPF Schilders heeft gegeven aan jonge schilders op schildersopleidingen. Wat opviel tijdens deze lessen is dat zelfs jonge deelnemers van het pensioenfonds al het gevoel hebben dat 'hun' pensioenfonds het allemaal wel goed en vertrouwd zal regelen. De jongeren en ook de overige deelnemers van BPF Schilders rekenen er op dat als zij stoppen met werken zij een goed pensioen hebben. Het is dan ook niet verwonderlijk dat als het onderwerp pensioen slecht in het nieuws komt, diezelfde deelnemers zich zorgen gaan maken. Aan het bestuur van BPF Schilders dan de taak om er voor te zorgen dat deelnemers er zeker van kunnen zijn dat hun pensioen zoveel mogelijk gewaarborgd is. In 2007 waren er de nodige uitdagingen op dit gebied, want ook het afgelopen jaar hebben zich weer de nodige veranderingen voorgedaan. Wat te denken van de invoering van de Pensioenwet, de implementatie van de Principes van Pension Fund Governance (goed pensioenfondsbestuur) en het Financieel Toetsingskader. Daarnaast waren er belangrijke uitdagingen op het gebied van communicatie, transparantie, verantwoording en financiering, terwijl ook de discussie over maatschappelijk verantwoord beleggen veel aandacht heeft gevraagd. Maar misschien wel de belangrijkste ontwikkeling in 2007 was de kredietcrisis. Deze crisis is van een omvang die we nog niet vaak hebben meegemaakt en was eind 2007 nog lang niet afgelopen. Onder invloed van de kredietcrisis verschenen er in de media zorgelijke berichten over de financiële situatie bij pensioenfonds. Ondanks alle ingrijpende veranderingen en de internationale kredietcrisis heeft BPF Schilders het jaar 2007 goed doorstaan. BPF Schilders blijkt over een solide financiële basis te beschikken en kan aan al haar verplichtingen voldoen. Ook kon aan de deelnemers een premieverlaging van 1% worden toegekend voor de basisregeling en werd een volledige indexatie op basis van de loonontwikkeling toegekend.

Zoals aangegeven is de invoering van de Pensioenwet één van de belangrijkste ontwikkelingen geweest voor pensioenfonds in 2007 en dus ook voor BPF Schilders. Een van de belangrijkste onderdelen van de nieuwe Pensioenwet is de communicatie van pensioenfonds. Pensioenfonds hebben te maken met uitgebreidere informatieverplichtingen aan de deelnemer. BPF Schilders heeft een goede communicatie hoog in de vaandel staan, omdat communicatie verder gaat dan het verstrekken van informatie. Zo heeft BPF Schilders in 2007 een klantenpanel met deelnemers uit de sector ingesteld met als doel dat verschillende communicatie-uitingen worden getoetst op helderheid en begrijpelijkheid. Zo heeft klantenpanel in 2007 bijvoorbeeld de pensioenbrochure voor nieuwe deelnemers en de pensioen-

krant beoordeeld. Daarnaast zijn er tal van andere activiteiten op het gebied van communicatie ondernomen waaronder de opvallende en succesvolle pensioenlessen voor jongeren.

Ook heeft het bestuur in 2007 de aanzet gegeven om het communicatiebeleid te heroverwegen zodat het helemaal up-to-date is en aan alle eisen voldoet.

Tot slot heeft BPF Schilders in 2007 de nodige inspanningen verricht om de Principes van Pension Fund Governance door te voeren.

BPF Schilders heeft een Verantwoordingsorgaan ingesteld en voor het interne toezicht is de keuze gemaakt voor een Visitatiecommissie.

En daarmee zijn wij weer aanbeland bij onze doelgroepen, namelijk de deelnemer. Hopelijk is BPF Schilders er in geslaagd om zowel jongere als oudere deelnemers het gevoel te geven dat BPF Schilders alles doet om er voor te zorgen dat de pensioenen goed geregeld en stabiel zijn.

Tenslotte willen wij de leden van de deelnemersraad, de leden van het verantwoordingsorgaan en de medewerkers van de uitvoeringsorganisatie een compliment geven voor het feit dat het dit jaar weer gelukt is om tijdig een helder en leesbaar jaarverslag op te leveren!

Mevrouw drs M.B. van Veldhuizen
(werknemersvoorzitter BPF Schilders, - Afwerkings- en Glaszetbedrijven).

De heer mr J. van Walsem
(werkgeversvoorzitter BPF Schilders, - Afwerkings- en Glaszetbedrijven).

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

De Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf (BPF Schilders), statutair gevestigd in Rijswijk (ZH), is opgericht op 2 april 1951. De laatste statutenwijziging was op 28 september 2007. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 27044379. Het fonds is aangesloten bij de koepelorganisatie Vereniging voor Bedrijfstakpensioenfondsen. Het fonds heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de aangesloten ondernemingen. Hiertoe wordt voor circa 150.000 aangesloten actieven, gepensioneerden en ex-deelnemers circa € 3,3 miljard vermogen belegd.

Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het bestuur is als volgt:

Werkgeversdelegatie FOSAG

- Mr. J. van Walsem, werkgeversvoorzitter, lid sinds 1 december 2002, einde zittingsduur 1 december 2010 (nog herbenoembaar)
- Dhr. A.Ph.M. Buller, werkgeverssecretaris, lid sinds 1 oktober 2004, einde zittingsduur 1 oktober 2008 (nog herbenoembaar)
- Mevr. drs. C.M. van der Werf, lid sinds 1 februari 2007, einde zittingsduur 1 februari 2011 (nog herbenoembaar)
- Drs. K.B. van Popta, lid sinds 1 januari 2006, einde zittingsduur 1 januari 2010 (nog herbenoembaar)

plaatsvervangers

- Drs. V.W.E. Sapuleteij
- Vacature

Werknemersdelegatie FNV Bouw

- Mevr. drs. M.B. van Veldhuizen, werknemersvoorzitter, lid sinds 1 december 2005, einde zittingsduur 1 december 2009 (nog herbenoembaar)
- Dhr. M. Dalhuizen, lid sinds 1 september 2001, per 1 januari 2008 afgetreden als bestuurslid
- Dhr. A.W. Timmerman, lid sinds 1 februari 2005, einde zittingsduur 1 februari 2009 (nog herbenoembaar)

plaatsvervanger

- Dhr. L.C.M. Leisink

Werknemersdelegatie CNV Hout en Bouw

- Drs. L.P. Raadgever, werknemerssecretaris, lid sinds 1 november 1998 (nog herbenoembaar)
- Dhr. H.A. van der Spek

De statuten van het fonds bepalen dat elke geleding per toerbeurt een kalenderjaar lang de voorzitter en de secretaris levert en wel zo dat de voorzitter en de secretaris in één kalenderjaar niet allebei tegelijk uit dezelfde geleding afkomstig zijn.

Gedurende heel 2007 is mr. J. van Walsem (werkgevers)voorzitter geweest en heeft drs. L.P. Raadgever gefungeerd als werknemerssecretaris. Vanaf 1 januari 2008 is mevrouw drs. M.B. van Veldhuizen (werknemers)voorzitter en fungeert de heer A.Ph.M. Buller als werkgeverssecretaris.

Per 1 januari 2008 is de heer M. Dalhuizen afgetreden als lid van het bestuur en is hij opgevolgd door de heer L.C.M. Leisink. In 2007 ontving ieder lid van het bestuur een vacatievergoeding van € 360 per vergadering.

Het bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan A&O Services. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur conform de eisen van de Pensioenwet verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, overeenkomstig de vastlegging in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN).

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van het fonds heeft het afgelopen jaar zeven maal vergaderd. De belangrijkste onderwerpen waren het beleggingsplan, de begroting, maatschappelijk verantwoord beleggen en de wijzigingen die de invoering van het Financieel Toetsingskader, de Pensioenwet en de Principes van PFG met zich meebrachten.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft op 14 juni 2007 het reglement van het Verantwoordingsorgaan (VO) vastgesteld nadat de deelnemersraad (DR) hierover een positief advies had uitgebracht.

In het afgelopen jaar heeft het bestuur zorg gedragen voor het aanbrengen van kandidaten van het VO. Het VO is samengesteld uit drie geledingen: werkgevers (FOSAG), werknemers (FNV Bouw en CNV Hout en Bouw) en gepensioneerden (FNV Bouw en CNV Hout en Bouw).

De FOSAG heeft twee leden benoemd en FNV Bouw en CNV Hout

en Bouw hebben gezamenlijk twee actieve en twee gepensioneerde leden benoemd. Daarnaast heeft FOSAG één plaatsvervangend lid voorgedragen en hebben FNV Bouw en CNV Hout en Bouw gezamenlijk één actief lid en één gepensionerd lid benoemd. Begin 2008 heeft het VO een schema vastgesteld voor het benoemen van de voorzitter en vice-voorzitter. Het schema houdt in dat elke geleding per toerbeurt twee kalenderjaren lang de voorzitter en vice-voorzitter levert en wel zo dat de voorzitter en de vice-voorzitter niet allebei tegelijk uit dezelfde geleding afkomstig zijn. Voor de jaren 2008 en 2009 wordt de voorzitter geleverd uit de geleding van de gepensioneerden en wordt de vice-voorzitter geleverd uit de geleding van de werkgevers.

In dit jaarverslag wordt sepeeraat verslag gedaan van de bevindingen van het VO ten aanzien van het gevoerde beleid. Het VO bestaat sinds 1 januari 2008 uit de volgende leden:

Werkgevers

Dhr. A. Lagerwey (FOSAG, vice-voorzitter in 2008 en 2009)
Dhr. H.J.G. Zoontjes (FOSAG)

Werknemers

Dhr. P.J.J.M. Smetsers (FNV Bouw)
Dhr. A. Steensma (CNV Hout en Bouw)

Gepensioneerden

Dhr. T. Roorda (FNV Bouw, voorzitter in 2008 en 2009)
Dhr. R. Groenendijk (CNV Hout en Bouw)

Plaatsvervangende leden

Dhr. J. Calkhoven (CNV Hout en Bouw)
Dhr. A. van der Laan (FNV Bouw)
Dhr. C.J. de Vries (FOSAG)

Intern toezicht

Voor het intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor een visitatiecommissie. Het bestuur heeft op 14 juni 2007 het reglement vastgesteld, nadat de deelnemersraad hierover een positief advies had gegeven.

Deelnemersraad

FOSAG

Dhr. A. Lagerwey

FNV Bouw

Dhr. H. Dekker, voorzitter
Dhr. G.H. Alberts
Dhr. A. van der Laan
Dhr. P.J.J.M. Smetsers
Dhr. C.C. Stroop
Dhr. J. Ester

Niet actieven

Dhr. T. Roorda
Dhr. J. Bolink
Dhr. H.G. Nelen
Dhr. L. Smulders
Dhr. F. van der Vlist (tot 18 oktober 2007, overleden op 25 december 2007)
Dhr. A.J.F. van Valkenburg (vanaf 7 november 2007)

CNV Hout en Bouw

Dhr. R. Groenendijk
Dhr. K.J. Klaasse (tot 31 december 2007)

Niet actief:

Dhr. J. Calkhoven

Coördinatieorgaan van Samenwerkende Ouderenbonden

Dhr. G. Melenberg

Geschillencommissie

Leden:

Dhr. E. Groenewold
Dhr. T.W. Langhout
Dhr. mr. R.A.C.M. Langemeijer, voorzitter

Plaatsvervangers

Dhr. H. Dekker (tot 23 februari 2007)
Vacature

Beleggingsadviescommissie

Het bestuur van BPF Schilders laat zich op vermogensbeheergebied ondersteunen door de Beleggingsadviescommissie (BAC). De BAC geeft gevraagd en ongevraagd adviezen aan het bestuur van BPF Schilders ten behoeve van het door het bestuur vast te stellen beleggingsbeleid en de uitvoering ervan.

De BAC is samengesteld uit drie externe leden en twee leden van het bestuur en vergadert vier keer per jaar.

De BAC bestaat uit de volgende leden:

Prof mr. dr. F.J. Ballendux (voorzitter)

Drs. M.W. Keijzer

Drs. J.T.L.M. Jeurissen (vanaf 4 oktober 2007)

Drs. L.P. Raadgever (werknemerssecretaris bestuur BPF Schilders)

Drs. K.B. van Popta (werkgeverslid bestuur BPF Schilders)

Compliance officer

Met ingang van 2008 is de heer B.M. Peters van het Nederlands Compliance Instituut (NCI) te Waddinxveen de externe compliance officer.

Externe ondersteuning

Het fonds wordt bijgestaan door een externe adviserende actuaaris (Watson Wyatt B.V.) en voor de risicobeheersing op lange termijn door een gespecialiseerde externe adviseur.

Uitvoeringsorganisatie

De uitvoeringsorganisatie is A&O Services B.V. (A&O Services). Het veilig en efficiënt beheren van grote pensioenvermogens is mogelijk door met een groep hoogwaardige professionals te focussen op de kerntaken van vermogensbeheer. Dit zijn de uitvoering van een uit ALM-studies voortkomende asset allocatie, het vaststellen van tactisch beleid en de selectie ('hiring & firing') van hoogwaardige externe managers in alle belangrijke beleggingscategorieën. Alle indirecte en niet-kernactiviteiten (dit betreft met name de beleggingsadministratie en de performancemeting) zijn uitbesteed aan externe specialisten, uit oogpunt van efficiency, kostenbeheersing, risicoreductie en transparantie voor de cliënt.

Tevens verzorgt A&O Services de beleidsadvisering, pensioenadministratie en –communicatie.

Directie A&O Services

Mr. R.F. de Soet, algemeen directeur

M.P. Mos RA RC RBA, financieel directeur (niet-statutair)

Drs. F. Klinkenberg, adjunct-directeur Operations & IT (niet-statutair)

Kerncijfers 2003-2007

	Kerncijfers				
	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	42.400	42.156	40.854	40.814	40.677
Ex-deelnemers	74.711	73.631	74.085	75.106	77.072
Pensioentrekenden	32.754	32.925	31.530	31.264	30.560
	149.865	148.712	146.469	147.184	148.309
Reglementvariabelen					
Indexatie Loon Afhankelijke					
Pensioenregeling (in %):	1,75	1,95	1,10	1,97	1,91
Indexatie Dag Afhankelijke					
Pensioenregeling (in %):	1,75	2,18	1,27	1,12	1,30
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie (in mln EUR)	155,5	153,9	148,8	148,1	146,8
Pensioenuitvoeringskosten (in mln EUR)	8,2	8,2	8,0	8,2	9,3
Uitkeringen (in mln EUR)	104,3	94,7	83,1	71,5	61,8
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen (in mln EUR)	3.458,2	3.443,4	3.187,8	2.743,2	2.494,1
Technische voorzieningen FTK (in mln EUR)	2.341,4	2.538,3	2.603,6	2.239,3	
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	147,7	137,3	129,9	124,2	121,5
Vereiste dekkingsgraad volgens FTK (in %)	114,4	115,8	122,6	123,3	
Beleggingsportefeuille					
Vastgoed (in mln EUR)	437,9	407,6	401,8	383,1	378,8
Aandelen (in mln EUR)	967,2	1.146,3	1.271,2	1.029,1	932,9
Vastrentende waarden (in mln EUR)	1.790,4	1.595,8	1.485,9	1.285,6	1.143,6
Derivaten (in mln EUR)	-106,9	7,8	-4,8	8,6	0,0
Overige beleggingen (in mln EUR) *	243,0	220,1	0,0	0,0	0,0
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement (in %)	-0,6	6,2	14,4	7,7	7,3
Benchmark (in %)	0,6	5,4	12,5	8,6	8,2
Z-score	-0,67	0,55	1,22	(0,52)	(0,56)
Performancetoets	0,01	0,14	0,59	0,11	0,93

* De overige beleggingen bestaan uit hedge funds en commodities

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft op 15 maart 2007 het besluit genomen om een Verantwoordingsorgaan (VO) in te stellen. Op 14 juni 2007 heeft het bestuur, na een positief advies van de Deelnemersraad, een reglement vastgesteld voor het VO dat is gebaseerd op de uitgangspunten van Pension Fund Governance. In het reglement van het VO zijn ondermeer haar bevoegdheden, de frequentie van het overleg met het bestuur en de besluitvorming binnen het Verantwoordingsorgaan geregeld.

Eind 2007 heeft voor de leden en de plaatsvervangers van het VO een introductiebijeenkomst plaatsgevonden die onder leiding stond van een externe deskundige. Het thema van die bijeenkomst waren de taken en bevoegdheden van het VO vanaf 1 januari 2008. In maart 2008 hebben de leden en de plaatsvervangers van het VO de cursus Pensioenen Governance van SPO gevolgd. In deze cursus werden onderwerpen als pensioenbeleid en het beleid rond financiële zaken en vermogensbeheer behandeld.

Het VO heeft in 2008 drie vergaderingen gehad op respectievelijk 13 maart 2008, 17 april 2008 en 16 juni 2008. Op 13 maart 2008 hebben het VO en de Deelnemersraad (DR) met elkaar de afspraak gemaakt dat de DR zal adviseren over het vaststellen en wijzigen van de interne klachten- en geschillenprocedure en het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid, waarbij het VO over beide onderwerpen wel een oordeel zal geven.

Op 17 april 2008 en 16 juni 2008 heeft het VO een positief advies gegeven over:

- het vaststellen en wijzigen van de vergoedingsregeling voor bestuursleden;
- de vorm- en inrichting van de visitatiecommissie;
- het wijzigen van beleid ten aanzien van het verantwoordingsorgaan.

Op 17 april 2008 en 16 juni 2008 heeft het VO een positief oordeel gegeven over:

- het vaststellen en wijzigen van de interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

In de vergadering van 16 juni 2008 heeft het VO een positief oordeel gegeven over de naleving van de Principes van Pension Fund Governance door het bestuur in relatie tot de Pensioenwet. Ook heeft het VO tijdens de vergadering op 16 juni 2008 een positief oordeel gegeven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarwerk,

de jaarrekening en andere informatie, over het beleid van het bestuur en de beleidskeuzes voor de toekomst.

Het VO heeft van A&O Services een toelichting ontvangen en geaccepteerd nadat het VO haar zorg had uitgesproken met betrekking tot het rendement van de beleggingen in 2007.

Op 18 juni 2008 heeft een gezamenlijke vergadering plaatsgevonden tussen het bestuur en het VO. Tijdens deze vergadering hebben beide organen het positieve oordeel van het VO, over de naleving van de Principes van Pension Fund Governance in relatie tot de Pensioenwet door het bestuur, nader besproken. Tijdens deze gezamenlijke vergadering hebben het bestuur en het VO tevens het positieve oordeel van het VO, over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarwerk, de jaarrekening en andere informatie, over het beleid van het bestuur en de beleidskeuzes voor de toekomst, nader besproken.

Naar aanleiding van het overleg hebben het bestuur en het VO werkafspraken voor de komende periode gemaakt.

Vanaf 1 januari 2008 is het VO een nieuw orgaan binnen het BPF Schilders en heeft zij naar tevredenheid kunnen functioneren.

Verslag van het bestuur

Hoofdpijnen

Het afgelopen jaar hebben zich belangrijke ontwikkelingen voorgedaan waarover het bestuur besluiten heeft genomen die in onderstaand overzicht worden toegelicht.

Principes PFG

In het eerste halfjaar van 2007 heeft het bestuur veel besluiten genomen die verband houden met de implementatie van de Principes van PFG. De belangrijkste besluiten zijn:

- het bestuur heeft een VO ingesteld;
- het bestuur heeft gekozen voor een visitatiecommissie;
- er is een interne klachten- en geschillenprocedure ontwikkeld die voldoet aan de Principes van PFG;
- het bestuur heeft een deskundigheidsplan opgesteld dat jaarlijks in oktober wordt geëvalueerd;
- de taakopdracht, bevoegdheden en samenstelling van de Geschillencommissie zijn in overeenstemming gebracht met de Principes van PFG;
- de statuten en reglementen zijn aangepast aan de Principes van PFG.

Transparante communicatie houdt in dat de pensioenuitvoerders open en begrijpelijk dienen te communiceren met de deelnemers.

De nieuwe Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet is vooral gericht op zekerheden en (transparante) communicatie. Het gaat hier om zekerheden voor werknemers en gepensioneerden over de (toekomstige) uitbetaling van hun pensioen. Transparante communicatie houdt in dat de pensioenuitvoerders open en begrijpelijk dienen te communiceren met de deelnemers. In de Pensioenwet is een aantal momenten opgenomen waarop een deelnemer geïnformeerd moet worden. Belangrijke momenten zijn bijvoorbeeld wanneer iemand nieuw in de sector gaat werken, of wanneer iemand de sector verlaat en de deelneming aan de pensioenregeling wordt beëindigd, het verlenen van toeslagen (indexatie) en het jaarlijks verstrekken van informatie over de pensioenaanspraken. In het voorjaar 2007 heeft het bestuur besloten om de wijzigingen die de Pensioenwet met zich meebracht te implementeren.

Financieel Toetsingskader

a. Vaststellen dekkingsgraad

Het Financieel Toetsingskader (FTK) is op 1 januari 2007 in werking getreden. Het feit dat het FTK voorschrijft dat de verplichtingen moeten worden gewaardeerd op de actuele marktrente kan tot gevolg hebben

dat de hoogte van de dekkingsgraad sterk fluctueert. Voor BPF Schilders is het probleem beperkt, want door aanpassingen in het beleggingsbeleid om de rentegevoeligheid te beperken is (mede hierdoor) de fluctuatie in de dekkingsgraad sterk verminderd.

De dekkingsgraad van BPF Schilders is al een langere periode hoger dan de benodigde dekkingsgraad voor een volledige indexatie. Het bestuur heeft in 2007 het besluit genomen dat de dekkingsgraad wordt vastgesteld op de actuele dekkingsgraad in plaats van op basis van de gemiddelde dekkingsgraad over bijvoorbeeld een periode van drie maanden.

b. Continuïteitsanalyse

In oktober 2007 heeft BPF Schilders een continuïteitsanalyse laten uitvoeren door ORTEC.

Deze analyse moet eens in de drie jaar uitgevoerd worden en moet het pensioenfonds inzicht geven in de financiële positie en risico's op langere termijn van het pensioenfonds. Daarnaast dient de analyse bijvoorbeeld ter onderbouwing van een plan van aanpak reservetekort en voor communicatie-uitingen ten aanzien van het verlenen van toeslagen. De conclusie was dat het huidige premie-, indexatie- en beleggingsbeleid

consistent is en zowel leidt tot een goede financiële positie als ook voldoende sturing kan geven in periodes met hoge inflatie of bijvoorbeeld verminderde beleggingsopbrengsten.

De belangrijkste conclusie is dat het huidige beleid zeer efficiënt is in de FTK-omgeving. Ook in (economisch) mindere scenario's biedt het huidige beleid voldoende sturingsmogelijkheden.

Directeur-grootaandeelhouders

In november 2006 hebben CAO-partijen besloten om directeur-grootaandeelhouders (DGA's) die niet vallen onder de werknemersverzekeringen, per 1 januari 2007 uit te zonderen van de verplichte deelneming in BPF Schilders. Vanwege dit besluit hebben het bestuur en de deelnemersraad eind 2006 ingestemd met wijzigingsvoorstellen voor het pensioenreglement en de actuariële en bedrijfstechnische nota van BPF Schilders. De DGA's zijn begin 2007 geïnformeerd over de keuze die zij moesten maken tijdens het jaar 2007 om wel of niet aan BPF Schilders te blijven deelnemen per 1 januari 2008.

Indexatie DAP-aanspraken en de ANW-vangnetverzekering

Op initiatief van de Deelnemersraad heeft het bestuur (na een positief advies van de deelnemersraad) besloten de DAP-aanspraken en de uitkeringen uit hoofde van de ANW-vangnetverzekering vanaf 1 januari 2007 te indexeren op basis van de loonindex.

Verhoging van de WAO/WIA-uitkering van 70 naar 75%

Het bestuur heeft eind 2007 besloten om een positief advies voor te leggen aan CAO-partijen en het pensioenreglement aan te passen, zodanig dat de verhoging van de WAO/WIA-uitkering van 70% naar 75% niet in mindering wordt gebracht op het invaliditeitspensioen en het vroegpensioen. Eind 2007 hebben CAO-partijen het advies van het bestuur overgenomen.

Eind 2007 is het bestuur akkoord gegaan met de wijziging van het pensioenreglement.

Eind 2007 lag de hoogte van de dekkinggraad boven de vereiste dekkinggraad vermeerderd met 20% waarbij het premiebeleid een premieverlaging mogelijk maakt.

Wederkerigheidsafspraken met BPF Bouw

Eind 2007 heeft het bestuur van BPF Schilders overeenstemming bereikt met het bestuur van BPF Bouw over de zogeheten wederkerigheidsafspraken. Met deze afspraken wordt in principe voorkomen dat werknemers die overstappen van de ene sector naar de andere daarmee hun aanspraken op aanvullings- en overgangsregelingen (zoals vroegpensioen-backservice en de inkoopregeling) kwijtraken.

Nieuwe sterftegrondslagen

Eind 2006 zijn er twee nieuwe overlevingstafels gepubliceerd. Naast de 'gewone' tafel GBM/GBV 2000-2005, als opvolger van de nu door het fonds gebruikte GBM/GBV 1995-2000, heeft het Actuariel Genootschap (AG) ook een prognosetafel gepubliceerd. Voorzien de gewone tafels alleen in de huidige overlevingskansen, de prognosetafel voorziet ook in de verwachte ontwikkeling van de overlevingskansen over een toekomstige periode van 50 jaar.

In de FTK-toets wordt reeds rekening gehouden met de voorzienbare trend in de overlevingskansen. Deze is met ingang van het boekjaar 2007 ook officieel van toepassing. Logisch gevolg hiervan is om ook bij vaststelling van de Voorziening Pensioen Verplichtingen (VPV) uit te gaan van deze tafel.

De wetgever heeft dan ook in de Pensioenwet voorgeschreven dat de VPV op de balans vastgesteld wordt op basis van sterftegrondslagen waarin een voorzienbare trend in de overlevingskansen verwerkt is. In het afgelopen jaar heeft het bestuur, na een positief advies van de deelnemersraad, het besluit genomen om met ingang van boekjaar 2007 voor het vaststellen van de VPV de prognosetafel te hanteren zoals die eind 2006 is gepubliceerd door het AG.

Actuariële en bedrijfstechnische nota

Eind 2007 heeft het bestuur de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) vastgesteld waarin onder andere rekening is gehouden met de Pensioenwet en de gewijzigde sterftegrondslagen. Tevens zijn relevante bevindingen uit de in oktober 2007 uitgevoerde continuïteitsanalyse verwerkt in de eind 2007 door het bestuur vastgestelde ABTN. De Verklaring Beleggingsbeginselen, die deel uitmaakt van de ABTN heeft het bestuur, na een positief advies van de deelnemersraad, begin 2008 vastgesteld.

Premies

Premie basisregeling

De premie voor de basisregeling en het bijbehorende premiebeleid is vastgesteld in de laatste Asset Liability Managementstudie (ALM). Eind 2006 heeft het bestuur de premie voor de basisregeling vastgesteld op 27,5%

voor de deelnemer-schilder en 23,5% voor de overige deelnemers. Eind 2007 lag de hoogte van de dekkinggraad boven de vereiste dekkinggraad vermeerderd met 20% waarbij het premiebeleid een verlaging mogelijk maakt.

Vanwege het voorgaande heeft het bestuur eind 2007 besloten om de premie conform het premiebeleid met de maximale 1%-punt te verlagen voor de deelnemer-schilder en met 0,85% voor de overige deelnemers. Toentertijd heeft het bestuur derhalve de premie voor de basisregeling voor het jaar 2008 vastgesteld op 26,5% voor de deelnemer-schilder en op 22,65% voor de overige deelnemers.

Premie vroegpensioen-backservice

Omdat er in de CAO geen premie was afgesproken voor de regeling vroegpensioen-backservice (voor deelnemers geboren vóór 1950) en het nog niet duidelijk was of de reserve van € 70 miljoen voldoende was om de resterende jaarlagen 1947, 1948 en 1949 volledig toe te kennen, had het bestuur eind 2006 de premie voor 2007 vastgesteld op 0%. Bij de vaststelling van de premie gold wel dat, mocht er alsnog premie benodigd zijn, dit mogelijk gecombineerd kon worden met de definitieve vaststelling van de premie voor de inkoopregeling. Eind 2007 heeft het bestuur de premie voor de vroegpensioen-backservice voor 2008 vastgesteld op 3% om zodoende de uitkeringen voor de resterende jaarlagen 1947, 1948 en 1949 en de uitgestelde uitkeringen uit de jaarlagen 1945 en 1946 volledig te kunnen toekennen.

Premie inkoopregeling

Voor deelnemers geboren vóór 1950 of daarna is er, mits wordt voldaan aan de voorwaarden, de mogelijkheid om een aanvulling te ontvangen bij een tekort aan aanspraken ten opzichte van de te behalen aanspraken in de nieuwe regeling. Eind 2006 heeft het bestuur de premie voor de inkoopregeling voor 2007 vastgesteld op 8,5% voor

de deelnemer-schilder en 7,26% voor de overige deelnemers. Voor 2008 heeft het bestuur eind 2007 de premie vastgesteld op 5% voor de deelnemer-schilder en 4,27% voor de overige deelnemers.

Premie VP-hiaat

Sinds de motie Vendrik is het mogelijk dat een niet-opgenomen VP-hiaatuitkering wordt omgezet in extra ouderdomspensioen. Dit betekent dat in plaats van een verwachte instroom van 45% de instroom van de VP-hiaatuitkering 100% wordt. Eind 2007 was de totale geschatte last van alle VP-hiaatuitkeringen ongeveer € 19 miljoen, met een eind 2006 aanwezige reserve van € 9,7 miljoen. Om de resterende jaarlagen 1947, 1948 en 1949 en de uitgestelde VP-hiaatuitkeringen uit de jaarlagen 1945 en 1946 volledig toe te kennen, is nog een premie nodig van 0,5% van de premiegrondslag van BPF Schilders. Eind 2007 heeft het bestuur besloten om aan CAO-partijen een positief advies voor te leggen om vanaf 1 januari 2008 een premie te heffen van 0,5% voor de deelnemer-schilder en 0,43% voor de overige deelnemers. CAO-partijen hebben eind 2007 het positieve advies van het bestuur overgenomen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Sinds 2001 kent BPF Schilders een proef met ethisch beleggen. Eind 2006 is een themadag georganiseerd door het bestuur en de deelnemersraad om opnieuw de discussie over het onderwerp aan te gaan. Deze discussie is begin 2007 in een stroomversnelling geraakt naar aanleiding van het in maart 2007 door de VARA uitgezonden televisieprogramma Zembla. De beelden van clusterbommen en landmijnen waren veelzeggend en hebben de betrokkenheid bij het onderwerp verder vergroot. In de zomer van 2007 heeft dit geleid tot het formuleren van een strategie van minimale uitsluiting, als eerste stap van de implementatie van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen, waarbij BPF Schilders nadrukkelijk heeft besloten niet in clusterbommen en landmijnen te willen beleggen. Daarnaast heeft het bestuur besloten niet te willen beleggen in bedrijven en overheden die zich schuldig maken aan het overtreden van regels op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en corruptie. Om deze reden heeft het bestuur na de zomer besloten de beleggingsportefeuille te laten onderzoeken op dergelijke controversiële beleggingen. De eerste resultaten van deze portefeuillescan zijn eind 2007 aan het bestuur bekend gemaakt.

Recent verscheen ook het rapport 'Verantwoord beleggen door Nederlandse pensioenfondsen en Pensioenverzekeraars' van de VBDO (Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling), de Consumentenbond en het onderzoeksbureau Profundo. Aan het onderzoek namen 30 pensioenaanbieders deel, waaronder BPF

Schilders, dat uitkwam op de 13e plaats. De uitkomst van het rapport bevestigt dan ook dat BPF Schilders op de goede weg is met het ontwikkelen van een verantwoord beleggingsbeleid.

In 2008 zal de administratie bezig zijn met de implementatie van de resultaten van de twee portefeuillescans met betrekking tot onder andere anti-personeelsmijnen, biologische en chemische wapens alsook mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie. Tenslotte zal het bestuur zich in 2008 beraden over engagement en positieve actie.

Beleggingsrendement en de Z-score 2007

De Z-score over 2007 is uitgekomen op -0,67. Deze score is gebaseerd op een beleggingsrendement van -0,58%, afgezet tegen een benchmarkrendement van 0,56%. De kosten waren lager dan de normkosten. De performancetoets van 2007 is vastgesteld op 0,01.

Verklaring Beleggingsbeginselen

In de Verklaring Beleggingsbeginselen wordt onder andere ingegaan op het risicobeheer, de doelstelling van vermogensbeheer, de (grenzen) van de beleggingsvrijheid, de structuur van het beleggingsproces en de beleggingsfilosofie van BPF Schilders. Na accordering door de Beleggingsadviescommissie (BAC) eind 2007 is de Verklaring Beleggingsbeginselen begin 2008 definitief door het bestuur vastgesteld.

Studiedag bestuur en BAC

In het najaar van 2007 heeft een delegatie van het bestuur en de BAC een ééndaags bezoek gebracht aan Londen. Tijdens die dag zijn een GTAA-manager en een private equity manager bezocht.

... Maatschappelijk Verantwoord Beleggen, waarbij BPF Schilders nadrukkelijk heeft besloten niet in clusterbommen en landmijnen te willen beleggen.

Goed pensioenfondsbestuur

Integere bedrijfsvoering

Wettelijk is voorgeschreven dat een pensioenfonds maatregelen dient te treffen die goed pensioenfondsbestuur waarborgen. Met de invoering van de Pensioenwet op 1 januari 2007 zijn de PFG-principes verankerd in het wettelijk kader. Deze 32 principes betreffen de onderdelen zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid, verantwoording en intern toezicht. Het beleid van een fonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 143 van de Pensioenwet. Dit houdt onder meer in:

- adequate administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) en risicobeheersing;
- analyse en beheersing van integriteitsrisico's;
- voorkomen van belangenverstrengeling;
- duurzame beheersing van (financiële) risico's;
- eenmaal per 3 jaar een continuïteitsanalyse.

Het pensioenfonds heeft de benodigde maatregelen genomen om integere bedrijfsvoering te kunnen waarborgen. Het fonds voldoet dan ook volledig aan het vereiste van een integere bedrijfsvoering. In dit jaarverslag komen de verschillende maatregelen aan de orde.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het bestuur van het fonds besteedt conform de Pensioenwet en de daarin opgenomen eisen voor goed pensioenfondsbestuur veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. In het pensioenreglement en de statuten van BPF Schilders is bepaald hoe het bestuur omgaat met haar rol als bestuur en hoe zij invulling geeft aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht. Voor zowel het functioneren van het VO als van de visitatiecommissie heeft het bestuur, na een positief advies van de deelnemersraad, op 14 juni 2007 een apart reglement vastgesteld.

Het VO is vanaf 1 januari 2008 actief en bestaat uit een vertegenwoordiging van werknemers, gepensioneerden en werkgevers en heeft zes leden. Vanaf 1 januari 2008 zijn vijf personen zowel lid van het VO als van de deelnemersraad. Er wordt zoveel mogelijk samengewerkt met de deelnemersraad, waardoor een overlapping tussen beide organen wordt voorkomen. De verantwoording die het bestuur aflegt is onderdeel van de jaarverslagcyclus en in dat kader wordt in juni 2008 formeel overleg gevoerd tussen het bestuur en het VO. In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het VO ten aanzien van het gevoerde beleid.

Al sinds zijn oprichting in 2001 kenmerkt de deelnemersraad zich door een kritische maar vooral ook constructieve houding ten aanzien van het bestuur.

Intern Toezicht

Voor het Intern Toezicht heeft het bestuur gekozen voor een visitatiecommissie. De visitatiecommissie heeft als taak een oordeel te geven over de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor het pensioenfonds.

Deskundigheidsbevordering

Op 16 april 2007 hebben de pensioenkoepels Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB), Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) en de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB) een plan van aanpak deskundigheidsbevordering vastgesteld. Het gaat hier om de volgende kennisgebieden: relevante wet- en regelgeving, uitbesteding van werkzaamheden, pensioenregelingen en pensioensoorten, actuariële en financiële zaken, kennis van administratieve organisatie en interne controle, het besturen van een organisatie en communicatie met belanghebbenden. Daarin is onderscheid gemaakt tussen drie niveaus van deskundigheid. Niveau 1: kennis, niveau 2: inzicht, niveau 3: oordeelsvorming.

In het plan van aanpak wordt als eis gesteld dat het bestuur in 2009 als collectief voldoet aan deskundigheidsniveau 2. Bij niveau 2 moet het bestuurslid de kennis die hij op een bepaald aandachtsgebied heeft verworven, kunnen toepassen op het beleid van het eigen pensioenfonds. Voor nieuwe bestuursleden geldt vanaf 1 januari 2008 dat zij vanaf 1 januari 2009 behoren te voldoen aan de individuele eindtermen op niveau 1. De eisen voor bestuursleden zijn van toepassing op nieuwe benoemingen of herbenoemingen vanaf 1 januari 2008. Voorts moeten pensioenfondsen in de jaarverantwoording over 2008 verslag doen van de activiteiten die zij hebben ontplooid om er voor te zorgen dat het bestuur als collectief aan de eisen voldoet.

Op 14 juni 2007 heeft het bestuur het bestaande deskundigheidsplan geactualiseerd met de eisen uit het plan van aanpak van de pensioenkoepels. In het deskundigheidsplan is onder andere vastgelegd dat op elk kennisgebied tenminste twee bestuursleden voldoende deskundig dienen te zijn. Om dit te bereiken zullen er cursussen worden gevolgd. De deskundigheid van het bestuur wordt jaarlijks in oktober geëvalueerd door middel van gesprekken die de werkgever- en werknemersvoorzitter voeren met de eigen geleding.

Als start van de deskundigheidsbevordering hebben het bestuur, de plaatsvervangers en de beleidsbepalers eind 2007 de zogenaamde Kennisreflector van de Stichting Pensioen Opleidingen (SPO) ingevuld. In de loop van 2008 vindt er een bijscholing plaats. Voor 2009 heeft het bestuur als doelstelling dat het collectief, de plaatsvervangers en de beleidsbepalers als collectief voldoet aan niveau 2. Het bestuur heeft in februari 2008 het besluit genomen dat in 2009 voor elk kennisgebied steeds twee bestuursleden een kennis hebben op niveau 3.

De deelnemersraad

De vele ontwikkelingen op pensioengebied hebben ook de deelnemersraad van BPF Schilders bezig gehouden in 2007. De deelnemersraad heeft als voornaamste taak het behartigen van belangen van alle actieve deelnemers en gepensioneerden in de

bedrijfstak en is daarnaast een belangrijk adviesorgaan van het bestuur. Al sinds zijn oprichting in 2001 kenmerkt de deelnemersraad zich door een kritische maar vooral ook constructieve houding ten aanzien van het bestuur.

De deelnemersraad is bij veel belangrijke pensioenontwikkelingen dit jaar nadrukkelijk betrokken. Zo zijn enkele leden van de deelnemersraad lid van de commissie communicatie. Deze commissie, waarin ook twee leden van het bestuur zitting hebben, adviseert de deelnemersraad en het bestuur over het communicatiebeleid.

Daarnaast heeft de voorzitter van de deelnemersraad zitting gehad in een werkgroep van het bestuur

die de implementatie van PFG heeft begeleid. De deelnemers-

raad beschikt ook over een financiële commissie, die zich

bezighoudt met de voorbereiding van alle financiële stukken die ter advisering aan de deelnemersraad worden voorgelegd. Deze commissie heeft ook in 2007 veel voorbereidend werk verricht voor de vergaderingen van de deelnemersraad.

Naast de gebruikelijke adviezen van de deelnemersraad over bijvoorbeeld het jaarverslag, de indexatie van de pensioenaanspraken en de pensioenpremies voor 2008, heeft de deelnemersraad zich in 2007 ook nadrukkelijk bezig gehouden met het onderwerp verantwoord maatschappelijk beleggen. Naast een themabijeenkomst met het bestuur hebben ook verschillende leden van de deelnemersraad andere bijeenkomsten over dit onderwerp gevolgd.

Net als de laatste twee jaar schrijft de deelnemersraad een eigen jaarverslag over de werkzaamheden die zij verricht. In het verslag legt de deelnemersraad verantwoording af over de verrichte werkzaamheden in het kader van de doelstellingen van de deelnemersraad zoals vastgelegd in het beleidsplan 2005-2008. Het jaarverslag is in 2007 uitgereikt aan de leden van het bestuur en is tevens te downloaden vanaf de website van BPF Schilders.

Vlak voor het sluiten van het verslagjaar 2007 werden bestuur en deelnemersraad overvallen door het droeve nieuws dat de heer F. van der Vlist, lid van de deelnemersraad sinds 2001, was overleden. Hij had zich in verband met zijn slechte gezondheid in een eerder stadium al teruggetrokken als lid van de deelnemersraad. Het bestuur en de deelnemersraad herinneren hem als een inspirerend en betrokken lid van de deelnemersraad dat node zal worden gemist.

De heer Van der Vlist is in 2007 opgevolgd door de heer A.J.F. van Valkenburg.

Naast het droeve afscheid van de heer Van der Vlist heeft de deelnemersraad ook afscheid genomen van de heer K.J. Klaasse. Door persoonlijke omstandigheden kon hij niet langer lid blijven. Bestuur en

deelnemersraad zijn hem erkentelijk voor zijn bijdrage aan de medezeggenschap van actieve deelnemers in de afgelopen jaren. De heer Klaasse zal in 2008 worden opgevolgd door de heer A. Steensma.

Naleving wet- en regelgeving

Sinds de invoering van de Pensioenwet en de Invoerings- en Aanpassingswet op 1 januari 2007, is het bestuur zeer actief bezig geweest met de implementatie en uitvoering van wet- en regelgeving. Ook de onderdelen van de Pensioenwet die van toepassing zijn per 1 januari 2008 zijn in de loop van 2007 geïmplementeerd.

Ook de onderdelen van de Pensioenwet die van toepassing zijn per 1 januari 2008 zijn in de loop van 2007 geïmplementeerd.

Naast de Pensioenwet, en als onderdeel daarvan PFG, ziet het bestuur nauwkeurig toe op de naleving van wet- en regelgeving zoals vastgelegd in het Besluit uitvoering Pensioenwet, het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen, de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds, de Regeling Taakafbakening pensioenfondsen, de Wet privatisering Financiering Voortzetting Pensioenverzekeringen (FVP), de Wet verevening pensioenrechten bij echtscheiding, de Wet bescherming persoonsgegevens, de Algemene wet gelijke behandeling, fiscale wet- en regelgeving, het Burgerlijk Wetboek en relevante Europese wet- en regelgeving. Er is geen overtreding van wet- en regelgeving door het bestuur geconstateerd.

Gedragscodes

Het bestuur van het fonds beschikt over een gedragscode met betrekking tot onder andere het voorkomen van belangenverstrengeling, het omgaan met koersgevoelige informatie, privébeleggingstransacties, het aannemen en geven van geschenken, ingaan op uitnodigingen en uitoefenen van nevenfuncties. Tot en met het verslagjaar is de modelgedragscodes B, zoals die is opgesteld door de pensioenkoepels, gehanteerd. Jaarlijks ondertekenen alle bestuursleden de daarbij behorende nalevingsverklaring. Een nieuw bestuurslid tekent de nalevingsverklaring bij zijn benoeming.

De externe compliance officer heeft in 2007 op basis van een enquête aan het bestuur gerapporteerd over de naleving van de code. Hij heeft daarbij vastgesteld dat de voorschriften uit de code voldoende bekend zijn bij de bestuursleden.

In verband met de gewijzigde wetgeving hebben de pensioenkoepels VB, OPF en UvB een nieuwe modelgedragscodes ontwikkeld. Het bestuur heeft besloten om met ingang van 2008 te gaan werken met een op het nieuwe model gebaseerde gedragscode. Het bestuur kent alleen verbonden personen en geen insiders.

Toezichthouder

Een vertegenwoordiging van De Nederlandsche Bank (DNB) is op 30 januari 2007 en 30 oktober 2007 op bezoek geweest bij A&O Services. Tijdens deze twee bezoeken is overleg gevoerd met de werkgevers- en werknemersvoorzitter van het bestuur, alsmede met enkele functionarissen van de administratie, te weten de algemeen directeur, de financieel directeur, de interne actuaaris, de manager vermogensbeheer en de accountmanager van bestuur van BPF Schilders. De functionarissen van de administratie zijn allen in dienst van A&O Services. Terugkerende onderwerpen van gesprek waren de financiële opzet van het fonds, de ABTN, vermogensbeheer, de implementatie van de PFG-principes binnen het fonds en de implementatie van de Pensioenwet. Na afloop van ieder overleg heeft DNB een gespreksverslag gestuurd. Naar aanleiding van deze gespreksverslagen heeft het bestuur telkens een schriftelijke reactie vastgesteld die door de administratie is verzonden naar DNB.

Uitbesteding

In 2005 heeft het bestuur een administratieovereenkomst en een Service Level Agreement (SLA) afgesloten met A&O Services, de

Sinds de introductie van de nieuwe pensioenregeling in 2006 beschikt het bestuur over een gezamenlijke commissie communicatie.

administrateur van het fonds. In de SLA zijn normen vastgelegd waarop de kwaliteit van de uitvoering van de pensioenregeling wordt getoetst en gestuurd. Een voorbeeld daarvan is dat de uitvoerder binnen één maand na ontvangst van een bericht van inkomende waardeoverdracht, contact dient op te nemen met het 'oude pensioenfonds'. Indien de normen niet worden gehaald en de afwijking meer bedraagt dan 5%, dan worden er maatregelen genomen om de uitvoering te verbeteren. Na elk kwartaal wordt een rapport opgesteld over de in dat kwartaal geleverde prestaties, in relatie tot de normen die daarvoor gelden. Naast een kwartaalrapportage wordt ook een jaarrapportage opgesteld. Het bestuur heeft dan een totaaloverzicht van de geleverde prestaties over het gehele voorafgaande jaar.

Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

In 2006 heeft het bestuur van Stichting Administratiekantoor Afbouw alle stichtingen waarmee de administratie een administratie-overeenkomst heeft afgesloten, voorgesteld een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. De reden is dat de afgelopen jaren de aansprakelijkheid van bestuurders voor gemaakte fouten juridisch steeds verder is verruimd. Met het afsluiten van een dergelijke verzekering is bereikt dat een fout die iemand heeft gemaakt als bestuurder financieel is afgedekt. Voor elk van de afbouw- en schildersstichtingen is een polis afgesloten. De polis dekt totaal een maximumbedrag van € 2,5 miljoen met een maximum van

€ 1 miljoen per schadegeval.

A&O Services heeft de polis het afgelopen jaar met één jaar verlengd, zodat de bestuurders ook in het jaar 2008 voor dit risico zijn verzekerd.

Herverzekering

BPF Schilders heeft het overlijdensrisico (ANW-hiaat) gedeeltelijk herverzekerd bij een externe onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. De herverzekerings-overeenkomst (met een clause over resultatendeling) expireerde op 1 januari 2006. Inmiddels is een nieuwe overeenkomst gesloten die loopt tot 2009.

Communicatie

Sinds de introductie van de nieuwe pensioenregeling in 2006 beschikt het bestuur over een gezamenlijke commissie communicatie waarvan twee leden van het bestuur en vier leden van de deelnemersraad zitting hebben. De commissie adviseert in nauwe samenwerking met de administratie het bestuur en de deelnemersraad over allerhande communicatieonderwerpen. Zo is er afgelopen jaar veel aandacht besteed aan het vervolg van de jongerencampagne. Het belangrijkste onderdeel hiervan is een groot aantal pensioenlessen die de administratie heeft verzorgd op de schildersop-

leidingen (spossen). De lessen hebben als doel het pensioenbewustzijn van jongeren te vergroten. Daarnaast heeft de commissie zich gebogen over

het communicatiebeleid 2008-2010, dat in 2008 is vastgesteld door het bestuur. De commissie zal het bestuur en deelnemersraad hierover adviseren. In 2007 heeft mev. C.M. van der Werf namens de werkgevers zitting genomen in de commissie; de heer A.W. Timmerman heeft namens de werknemers plaats genomen. Zij vervangen respectievelijk de heren Van de Put en Dalhuizen die in 2007 afscheid hebben genomen. De commissie dankt beide heren hartelijk voor hun voortreffelijke bijdrage aan de commissie de afgelopen jaren.

Pensioenparagraaf

Deze paragraaf gaat over de karakterisering van de pensioenregeling, de inhoud en wijzigingen van de belangrijkste fondsdocumenten: uitvoeringsreglement, pensioenreglement, reglement deelnemersraad, ABTN en statuten. Tevens wordt ingegaan op de kenmerken van de regeling, het toeslagenbeleid, het klantenpanel, de DGA's, de wederkerigheidsafspraken en de verwachte wijzigingen in het komende jaar.

Karakterisering van de pensioenregeling

De pensioenregeling van BPF Schilders is een uitkeringsovereenkomst.

Kenmerken regeling

In 2007 zijn er geen wijzigingen in de bestaande regeling aangebracht. De kenmerken van de regeling ultimo 2007 zijn als volgt:

Kenmerken regeling

Pensioensysteem	Middelloonregeling
Vakantietoeslag	8%
Pensioenleeftijd	65 jaar
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus franchise
Partnerpensioen	70% van het ouderdomspensioen
Wezenpensioen	14% van het ouderdomspensioen

voor deelnemers geboren na 1949:

Pensioengevend salaris	maximum € 42.732,23; minimum € 17.304,30
Franchise	€ 11.999,48
Opbouwpercentage	2% van de pensioengrondslag

voor deelnemers geboren voor 1950:

Pensioengevend salaris	maximum € 42.732,23; minimum € 26.015,18
Franchise	€ 19.966,50
Opbouwpercentage	1,75% van de pensioengrondslag
Opbouwpercentage vroegpensioen	1 2/3% van het (gemaximeerde) pensioengevend salaris

Toeslagenbeleid

De ambitie van BPF Schilders is om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen aan maximaal de loonindex. Afhankelijk van de financiële positie van het fonds besluit het bestuur jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. De voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit overrendementen. Er is dus geen bestemmingsreserve gevormd en er wordt geen premie betaald.

Indexatie DAP-aanspraken en de ANW-vangnetverzekering

Vóór 1 januari 2007 werden de DAP-aanspraken en de uitkeringen vanuit de ANW-vangnetverzekering aangepast met de prijsindex. Op initiatief van de Deelnemersraad heeft het bestuur (na een positief

De ambitie van BPF Schilders is om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen aan maximaal de loonindex.

advies van de deelnemersraad) besloten de DAP-aanspraken en de uitkeringen vanuit de ANW-vangnetverzekering vanaf 1 januari 2007 aan te passen aan de loonindex. Deze wijziging is doorgevoerd in de polisvoorwaarden van de ANW-vangnetverzekering en de ABTN.

Polisvoorwaarden ANW-vangnetverzekering

Het bestuur heeft besloten met ingang van 1 januari 2007 voor de reeds ingegane ANW-uitkeringen de loonindex te hanteren in plaats van de prijsindex. Daarnaast zullen ook de verzekerde bedragen en de daaraan gekoppelde premies geïndexeerd moeten worden met de loonindex. Op grond van dit besluit zijn de polisvoorwaarden van de ANW-vangnetverzekering aangepast en tevens waar nodig aangescherpt of gewijzigd. De polisvoorwaarden zijn na een positief advies van de deelnemersraad op 15 november 2007 vastgesteld, als onderdeel van het pensioenreglement.

Verhoging WAO/WIA-uitkering van 70% naar 75%

In het coalitieakkoord van 7 februari 2007 is afgesproken dat volledig en duurzaam arbeidsongeschikten een verhoogde WIA-uitkering krijgen. Deze uitkeringen gaan met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2006 van 70% naar 75%. De ministerraad heeft ook ingestemd met het voorstel de WAO-uitkeringen op dezelfde wijze te verhogen per 1 juli 2007. In 2007 ontving de administratie een brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waarin hij sociale partners verzoekt de verhoging van de WAO-uitkering niet in mindering te brengen op het invaliditeitspensioen. Het bestuur heeft op 4 oktober 2007 besloten hierover aan CAO-partijen het positieve advies uit te brengen het pensioenreglement zodanig aan te passen dat de verhoging van de WAO/WIA-uitkering niet in mindering wordt gebracht op het invaliditeitspensioen en het vroegpensioen. CAO-partijen hebben op 10 oktober 2007 het advies van het bestuur overgenomen. Op 15 november 2007 is het bestuur met de wijziging van het pensioenreglement akkoord gegaan.

Uitvoeringsreglement

De Pensioenwet verplicht een bedrijfstakpensioenfonds tot het opstellen van een uitvoeringsreglement. De inhoud van het uitvoeringsregle-

ment moet voldoen aan bepaalde eisen. In dit uitvoeringsreglement moeten in ieder geval de volgende onderwerpen zijn geregeld:

- wijze waarop de premie wordt vastgesteld;
- wijze waarop en de termijnen waarin de premie moet worden voldaan;
- procedures die van toepassing zijn bij het niet nakomen van de premiebetalingsverplichtingen door de werkgever;
- informatie die door de werkgever aan het fonds, de pensioenuitvoerder, wordt verstrekt;
- procedures die gelden bij het opstellen en wijzigen van het pensioenreglement;
- voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt.

In de bestuursvergadering van 14 juni 2007 is het bestuur, na een positief advies van de deelnemersraad, akkoord gegaan met de inhoud van het uitvoeringsreglement.

Pensioenwet

De afgelopen jaren zijn allerlei wijzigingen aangebracht in de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW). Het gevolg daarvan was dat de PSW onoverzichtelijk was geworden en dat op sommige punten

Alle nieuwe deelnemers ontvangen een startbrief waarin de pensioenregeling is samengevat.

verschillende interpretaties mogelijk waren. De Pensioenwet vervangt de PSW die al sinds 1952 bestond. De PSW heeft 39 artikelen terwijl de Pensioenwet 207 artikelen kent.

De nieuwe Pensioenwet is op 1 januari 2007 in werking getreden. Een aantal artikelen uit de Pensioenwet hebben 1 januari 2008 als ingangsdatum.

Vanaf 1 januari 2007 geldt ook de Invoerings- en Aanpassingswet (IPW). Deze regelt de gefaseerde invoering van de Pensioenwet.

In de Pensioenwet zijn een aantal momenten benoemd waarop een deelnemer geïnformeerd moet worden. Enkele belangrijke vormen van communicatie zijn de volgende.

• Startbrief

Alle nieuwe deelnemers ontvangen een startbrief waarin de pensioenregeling is samengevat;

• Beëindigingbrief

Bij het beëindigen van het deelnemerschap wordt de deelnemer geïnformeerd over de mogelijke gevolgen hiervan. Het gaat hier om informatie over waardeoverdracht, afkoop van pensioenen, arbeidsongeschiktheid, keuzemogelijkheden en toeslagverlening;

• Toeslagverlening (indexatie)

De Pensioenwet stelt nieuwe voorwaarden aan toeslagverlening

(indexatie). Bij voorwaardelijke toeslagverlening dient er consistentie te zijn tussen de gewekte verwachtingen, de financiering en het realiseren van voorwaardelijke toeslagen. De informatie over toeslagverlening moet vooral toegankelijk en begrijpelijk zijn. De toeslagverlening is alleen voorwaardelijk indien in verschillende vormen van communicatie en reglementen een voorwaardelijkheidsverklaring is opgenomen;

• Uniform Pensioenoverzicht

Onderdeel van de Pensioenwet is het Uniform Pensioenoverzicht (UPO). Dit gestandaardiseerde overzicht geeft deelnemers jaarlijks inzicht in de huidige en toekomstige pensioensituatie. Alle pensioenfondsen en verzekeraars gebruiken voor het pensioenoverzicht hetzelfde model. Wie pensioenregelingen heeft bij verschillende pensioenfondsen of verzekeraars kan op die manier de bedragen uit de verschillende overzichten bij elkaar optellen. Dit geldt ook voor de bedragen uit het pensioenoverzicht van een eventuele partner. Het UPO van BPF Schilders is in 2007 voor het eerst verstuurd.

PFG

De Stichting van de Arbeid (STAR) heeft in december 2005 de 'Principes voor goed pensioenfondsbestuur' aangeboden aan de toenmalige minister De Geus. Deze principes, die vooral bekend zijn onder de naam PFG, zijn in overleg met de organisaties van pensioenfondsen, verzekeraars en ouderen geformuleerd. De principes gaan over transparantie en openheid, zorgvuldig bestuur, deskundigheid, communicatie, intern toezicht en verantwoording. De STAR heeft de wetgever verzocht de naleving van de principes te verankeren in de Pensioenwet. Dit is inmiddels gebeurd, maar de nadere vormgeving moet via zelfregulering plaatsvinden en de pensioenfondsbesturen zullen de principes moeten toepassen in hun beleid.

De implementatie moest per 1 januari 2008 zijn voltooid.

De principes zijn onderverdeeld in een aantal categorieën:

- algemene principes die gaan over de verantwoordelijkheden van het pensioenfondsbestuur zoals transparantie, het naleven van wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's en het zorgen voor adequate procedures voor klachten en geschillen;
- principes die betrekking hebben op inzicht in het beleid en de besluitvormingsprocedures, procedures voor het benoemen, schorsen en ontslaan van bestuursleden en het communicatiebeleid;
- principes op het gebied van de deskundigheid en het functioneren van de bestuursleden individueel en van het bestuur als geheel;
- principes die betrekking hebben op het instellen van een Verantwoordingsorgaan (VO) met de bijbehorende taken en bevoegdheden;
- principes die het interne toezicht regelen.

Om aan de principes van PFG te voldoen zijn de volgende stappen genomen:

- de uitgangspunten met betrekking tot PFG zijn vastgelegd in een document 'Beschrijving PFG';
- er is een klachten- en geschillenprocedure vastgesteld die voldoet aan de principes;
- het Verantwoordingsorgaan is benoemd en de taken en bevoegdheden zijn vastgelegd in een reglement;
- voor het interne toezicht is gekozen voor een Visitatiecommissie. Het reglement voor de Visitatiecommissie is vastgesteld;
- het communicatie- en voorlichtingsbeleid is ontwikkeld;
- er is een deskundigheidsplan ontwikkeld voor de besturen als geheel en voor de bestuursleden afzonderlijk;
- de statuten en reglementen zijn aangepast aan PFG;
- de taakopdracht, bevoegdheden en samenstelling van de Beleggingsadviescommissie, de Geschillencommissie en de Communicatiecommissie zijn in overeenstemming gebracht met PFG;
- alle (neven)functies van de bestuurs- en commissieleden worden in kaart gebracht;
- in het kader van transparantie en openheid zijn (of worden binnenkort) alle genoemde documenten geplaatst op de relevante websites/portals.

De implementatie van alle onderdelen van PFG heeft in de loop van 2007 plaatsgevonden, ruim vóór 1 januari 2008. De invoering van de Pensioenwet en de Principes van PFG hebben gevolgen voor de pensioenregeling van BPF Schilders. Het bestuur heeft deze gevolgen in kaart gebracht en verwerkt in het pensioenreglement van het fonds. Op 15 november 2007 heeft het bestuur het gewijzigde pensioenreglement vastgesteld, dat voldoet aan alle eisen van de Pensioenwet en PFG.

Reglement deelnemersraad

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Pensioenwet diende het reglement van de deelnemersraad bij enkele artikelen als volgt te worden aangepast.

- begripsomschrijvingen: onder deelnemersraad de volgende tekst: Waar in dit reglement wordt gesproken van 'deelnemersraad' wordt bedoeld 'deelnemersraad' zoals genoemd in artikel 109 van de Pensioenwet;
- klachtrecht: wijzigen in: De deelnemersraad heeft het recht om in beroep te gaan bij de Ondernemingskamer zoals vastgelegd in artikel 217 en 218 van de Pensioenwet.

Het bestuur van BPF Schilders heeft het reglement van de deelnemersraad, na goedkeuring van de deelnemersraad, op 15 november 2007 vastgesteld.

ABTN

Naast enkele tekstuele aanpassingen is de ABTN ook aangepast aan de nieuwe indeling van het pensioenreglement. De hoofdstukken over de financiële opzet en nagestreefd vermogen zijn aangepast aan de Pensioenwet en de gewijzigde sterftegrondslagen. Tevens zijn relevante bevindingen uit de continuïteitsanalyse in deze hoofdstukken verwerkt.

In het hoofdstuk over vermogensbeheer is een verwijzing naar de verklaring inzake beleggingsbeginselen opgenomen. Deze (wettelijk vereiste) verklaring is op 22 februari 2008, na een positief advies van de deelnemersraad, in definitieve vorm als bijlage aan de ABTN toegevoegd. Het hoofdstuk over de organisatie is aangepast aan de gewijzigde samenstelling van het bestuur en alle andere wijzigingen op grond van PFG. Het bestuur heeft, na een positief advies van de deelnemersraad, de ABTN op 13 december 2007 vastgesteld.

Statuten

In het kader van de PFG-principes zijn de statuten van BPF Schilders op de volgende onderdelen aangepast:

- principe A12: het bestuur voldoet aan deskundigheidseisen en stelt daartoe een plan op. Het deskundigheidsplan is vastgesteld en wordt inmiddels uitgevoerd. In de statuten is hiervoor artikel 7.10 aangepast;
- principe B1: het bestuur stelt een Verantwoordingsorgaan in en legt de bevoegdheid daarvan vast in de statuten en reglementen. Het bestuur van BPF Schilders heeft op 15 maart 2007 besloten tot het instellen van een Verantwoordingsorgaan. Artikel 13 van de statuten geeft invulling aan dit principe, samen met het reglement Verantwoordingsorgaan (zie PFG);

De implementatie van alle onderdelen van PFG heeft in de loop van 2007 plaatsgevonden, ruim vóór 1 januari 2008.

- principe C7: in de statuten moeten de taken en rechten conform C3 (Intern Toezicht) worden vastgelegd. Het bestuur heeft op 15 maart 2007 besloten tot het instellen van een Visitatiecommissie. Artikel 14 van de statuten komt hier aan tegemoet. Een reglement voor de Visitatiecommissie is vastgesteld (zie PFG).

Op 28 september 2007 zijn de statuten vastgesteld en gepasseerd bij De Brauw Blackstone Westbroek.

Klantenpanel

Vanwege de Pensioenwet moeten pensioenfondsen grote inspanningen verrichten op het gebied van communicatie. Communicatie moet helder en duidelijk zijn. De toezichthouder Autoriteit Finan-

ciële Markten (AFM) zal dit gaan controleren. De AFM heeft al aangegeven dat zij de communicatie helder en duidelijk vindt als de communicatie-uitingen zijn getoetst door een klantenpanel. In het communicatieplan 2007 was opgenomen dat er een klantenpanel zou worden opgericht voor het toetsen van een aantal communicatie-uitingen van BPF Schilders. Met de commissie communicatie is afgestemd dat het klantenpanel zaken als de startbrief en de toeslagmatrix zou beoordelen.

Het afgelopen jaar is het Klantenpanel twee keer bij elkaar geweest.

In december 2007 heeft het bestuur van BPF Schilders overeenstemming bereikt met het bestuur van BPF Bouw over de zogeheten wederkerigheidsafspraken.

Tijdens deze bijeenkomsten zijn onder andere de Pensioenkrant en de brieven 'toekenning pensioen en einde deelneming' ter toetsing voorgelegd. Het Klantenpanel kwam met enkele nuttige suggesties die, waar dat mogelijk was, zijn meegenomen door de administratie. Een goed voorbeeld is dat er bij de startbrief een korte samenvatting van diezelfde startbrief is gemaakt die tijdens de tweede bijeenkomst werd getoetst door het Klantenpanel. In de nabije toekomst zal het klantenpanel ook benaderd worden voor het toetsen van brochures en formulieren.

DGA's

Eind november 2006 hebben CAO-partijen besloten om DGA's die niet vallen onder de werknemersverzekeringen per 1 januari 2007 uit te zonderen van de verplichte deelneming in BPF Schilders. Het bestuur heeft met betrekking tot DGA's en de verplichte deelneming een aantal besluiten genomen. Hieronder een uiteenzetting van die besluiten.

- DGA's die niet vallen onder de werknemersverzekeringen zijn per 1 januari 2007 uitgezonderd van verplichte deelname in BPF Schilders;
- Voor DGA's die reeds vóór 1 januari 2007 deelnemer waren in BPF Schilders geldt een overgangperiode van 1 jaar. Deze DGA heeft gedurende het jaar 2007 de tijd om een keuze te maken om de deelneming per 1 januari 2008 wel of niet voort te zetten. Deze overgangperiode is verplicht volgens de Pensioenwet, waarin is bepaald dat (nieuwe) DGA's per 1 januari 2007 niet meer onder deze wet vallen, tenzij de werkingssfeer van een BPF zich uitstrekt tot DGA's;
- Vanwege het vorige besluit hebben het bestuur en de deelnemersraad ingestemd met wijzigingsvoorstellen met betrekking tot het pensioenreglement en de ABTN van BPF Schilders. Het pensioenreglement en de ABTN zijn in december 2006 reeds gewijzigd;
- De DGA's zijn geïnformeerd over de keuze (inclusief consequenties) die zij moeten maken tijdens het jaar 2007 om wel of niet te blijven deelnemen per 1 januari 2008;

- Eind december 2006 is een verzoek bij het ministerie van SZW ingediend tot wijziging van de verplichtstelling. In mei 2007 is de wijziging tot verplichtstelling door het ministerie van SZW goedgekeurd.

Wederkerigheidsafspraken BPF Bouw

In december 2007 heeft het bestuur van BPF Schilders overeenstemming bereikt met het bestuur van BPF Bouw over de zogeheten wederkerigheidsafspraken. Deze afspraken voorkomen in principe dat werknemers door het overstappen van de ene sector naar de andere hun aanspraken op aanvullings- en overgangsregelingen (zoals vroegpensioen-backservice en inkoopregeling) kwijtraken. De perioden gewerkt onder de ene CAO worden dan gezien als perioden gewerkt onder de andere CAO (mits uiteraard sprake is geweest van het betalen van premies). Voor BPF Schilders is bijvoorbeeld 1 januari 1998 een belangrijke referentie-eis. Door de wederkerigheid hebben deelnemers die op 1 januari 1998 onder de CAO Bouw vielen en later zijn overgestapt naar de CAO Schilders toch, als ze aan de overige voorwaarden voldoen, recht op de aanvullings- en overgangsregelingen.

Verwachte wijzigingen in het komend jaar

Indexatielabel

Momenteel werkt de overheid aan de ontwikkeling van het indexatielabel om deze per 1 juli 2008 te introduceren. Het indexatielabel geeft informatie over de verwachte toekomstige toeslagverlening en de verwachte toeslagverlening bij een pessimistisch scenario. De verplichting om deze toe te passen gaat in per 1 januari 2009.

Uniform Pensioenoverzicht

Het UPO van BPF Schilders is in 2007 voor het eerst verstuurd. Op het model van het afgesproken UPO zijn wijzigingen aangebracht. De belangrijkste reden om het UPO te wijzigen, is dat er in de Pensioenwet enkele bepalingen staan over het UPO die men bij de vervaardiging van het eerdere model niet kon voorzien. Tenslotte is het UPO langs betrokken partijen als Consumentenbond, de Autoriteit Financiële Markten, het Ministerie van SZW en de Sociale Verzekeringsbank gegaan. Ook dit heeft tot wijzigingen in het model geleid. Deze wijzigingen moeten verwerkt worden in het UPO van BPF Schilders.

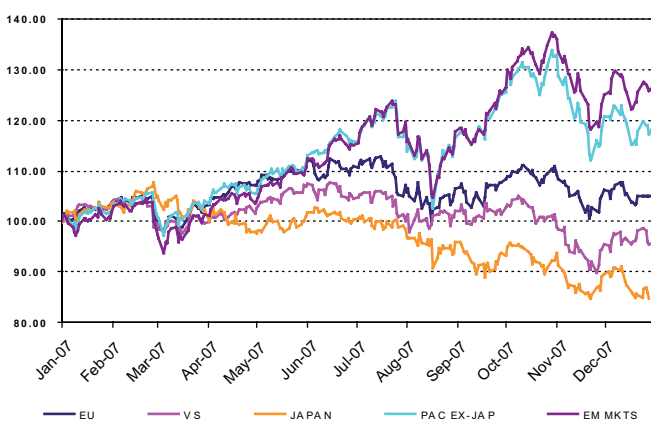
Beleggingsparagraaf

Beleggingsklimaat

Als we terugblikken op 2007 is er één woord dat het jaar domineert: kredietcrisis. Deze crisis is van een omvang die we nog niet veel hebben meegemaakt en was eind 2007 nog lang niet afgelopen.

Het jaar was in de eerste paar maanden zeer positief voor de aandelenmarkten; forse koersstijgingen vonden wereldwijd plaats. De economische situatie voor de euroregio zag er prima uit. Een iets afremmende groei, maar per saldo een mooi groeitempo gaf geen enkele aanleiding voor wat we later in het jaar zouden meemaken. De Aziatische regio werd meegetrokken door de sterke groei die onder andere China en India lieten zien. Uit Amerika kwamen in het begin van het jaar weliswaar verontrustende berichten uit de huizenmarkt, maar de consensus was dat dit niet voor al te grote problemen zou zorgen.

Eind februari reageerden de aandelenbeurzen op de analyse van Allan Greenspan. De nog steeds zeer invloedrijke voormalige voorzitter van de centrale banken in Amerika zei dat hij rekening hield met een recessie in Amerika. Meer nog reageerden de beurzen op een plotselinge daling van meer dan 9% in één dag op de Chinese aandelenbeurs van Shanghai. Wereldwijd volgden de aandelenbeurzen die daling. In de maanden maart tot en met juli daarna bereikten de aandelenkoersen nieuwe hoogtepunten.

Bovenstaande grafiek laat de rendementsontwikkeling zien van de aandelenbeurzen van respectievelijk de Eurozone, Amerika, Japan, Pacific ex-Japan regio en de opkomende markten. De standen aan het begin van het jaar zijn op 100 gezet, zodat gemakkelijk is af te lezen of een index een positief rendement (groter dan 100) of een negatief rendement (kleiner dan 100) heeft behaald.

In de grafiek is duidelijk zichtbaar dat de negatieve ontwikkelingen op de kredietmarkten die hierna worden beschreven, in augustus aanleiding gaven tot sterke koersdalingen op alle aandelenbeurzen. In het laatste kwartaal van

2007 lieten de wereldwijde aandelenmarkten heftige koersbewegingen naar boven en beneden zien. Dit is veelal een teken van onzekerheid, in dit geval over de omvang en duur van de kredietcrisis en de negatieve invloed ervan op met name de Amerikaanse economie. De economie van Europa is sterk verbonden met die van Amerika, zodat de onzekerheid over de vraag of er een groeivertraging zou komen of een recessie in Amerika ook onzekerheid voor de economische groei van Europa gaf.

Kredietcrisis

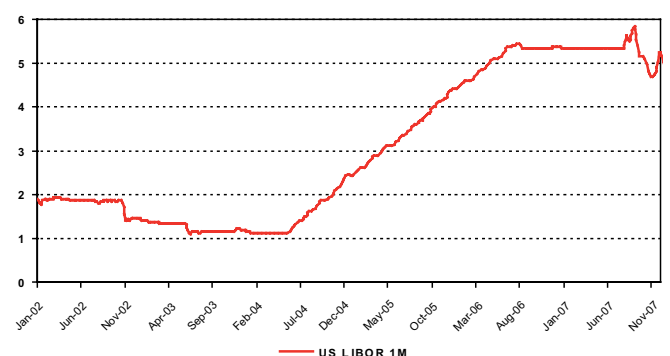
De nieuwe hoogtepunten op de aandelenbeurzen in de maanden tot en met juli waren in sterk contrast met het sentiment op de markten voor bedrijfsobligaties. Waarom was dat?

In Amerika was er begin 2007 al maanden sprake van een steeds moeizamer huizenmarkt. Op sommige plaatsen daalden de huizenprijzen. Nu is dat op zich niet zo erg, zolang mensen niet verplicht zijn om hun huis te verkopen en normaal hun hypotheek afbetalen.

Dat laatste begon echter bij een steeds grotere groep betalers een probleem te worden. Deze groep wordt aangeduid met de Engelse term 'sub prime', wat zoveel betekent als: minder goed. Waarom kwamen deze mensen in de problemen? De belangrijkste redenen zijn de volgende.

- Het bedrag van de hypotheeklening is erg hoog in verhouding tot het inkomen;
- De rente die betaald moet worden, is veelal eerst vast en daarna variabel. Dat laatste wil zeggen dat de rente meebeweegt met de marktrente die banken elkaar in rekening brengen;
- Ten opzichte van enkele jaren geleden is die marktrente veel hoger geworden, waardoor op het moment dat de periode met vaste rente afloopt er een veel hogere rente betaald moet gaan worden.

Onderstaande grafiek geeft de variabele rente aan die wordt gebruikt om de hypotheekrente te bepalen (vaak met opslag). Zoals de grafiek laat zien was de rente tussen november 2002 en juli 2004 lager dan 1,5%. Daarna steeg de rente behoorlijk snel, zodat iemand die in juli 2004 zijn rente voor drie jaar vastzette in juli 2007 merkte dat de rente was gestegen naar 5,5%, een veelvoud van die in 2004.

De mensen die in deze situatie belandden, kregen van de ene op de andere dag te maken met torenhoge hypotheeklasten die ze niet meer konden opbrengen. Banken gingen daardoor meer en meer over tot gedwongen verkopen, wat altijd leidde tot een lagere verkoopopbrengst.

De spanning op de kredietmarkten liep in de zomermaanden steeds verder op en banken kwamen met berichten naar buiten dat ze verliezen hadden geleden op beleggingen die gebaseerd waren op hypotheek en/of huizenprijzen.

De groep van hypotheekbetalers die in Amerika in de problemen kwam, bestaat uit ongeveer 2 miljoen mensen. Om te begrijpen hoe het kan dat dit zo'n grote impact op wereldwijde banken en beleggers heeft gehad, moet het begrip 'gestructureerde beleggingen' worden uitgelegd.

Banken hadden hun hypotheek altijd op de balans staan totdat het in de jaren '90 mogelijk was om met nieuwe zeer ingewikkelde modellen een prijs te bepalen voor 'afgeleide producten', ook wel derivaten genoemd. Door deze ontwikkeling was het mogelijk om een portefeuille met hypotheek in een aparte onderneming onder te brengen en nieuwe beleggingsproducten aan te bieden met als onderpand deze verzameling hypotheek. Deze nieuwe beleggingsproducten noemen we 'gestructureerde producten'.

Door deze constructie kunnen er beleggingsproducten worden verkocht voor een hogere waarde dan er aan onderpand aanwezig is. Ook kan een belegger gericht de hoeveelheid risico kiezen. Als er bijvoorbeeld een onderpand is van honderd hypotheekleningen, dan kan een belegger er voor kiezen genoeg te nemen met het risico dat hij zijn geld verliest als meer dan twintig mensen hun hypotheeklening niet kunnen terugbetalen. De belegger kan er ook voor kiezen meer risico te nemen, bijvoorbeeld dat hij zijn geld verliest als meer dan tien mensen hun hypotheek niet kunnen terugbetalen. Afhankelijk van de wensen van de beleggers konden de aanbiedende banken diverse 'structuren' aanbieden.

Op basis van de historische gegevens over het niet terugbetalen van hypotheek lenen dit veilige beleggingen. Maar zoals zo vaak bleek dat resultaten uit het verleden geen garantie zijn voor de toekomst. De sterke stijging van de variabele rente bracht op hetzelfde moment steeds meer hypotheekbetalers in de problemen. Resultaat was dat het onderpand voor veel gestructureerde sub prime hypotheekbeleggingen wegviel en dat beleggers enorme verliezen leden. Ook de beleggers die in het meest 'veilige' deel van de structuur belegden raakten een (zeer) groot deel van hun geld kwijt. De totale verliezen waren veel groter dan de omvang van de hypotheek zelf.

Dit hele proces kwam in 2007 in een stroomversnelling, waarbij tegen het einde van het jaar de Amerikaanse centrale bank de korte

rente sterk verlaagde om de markten lucht te verschaffen. Dit was nodig omdat medio augustus een aantal beleggingsfondsen enorme verliezen hadden geleden, waaronder 'geldmarktfondsen' die in de meest veilige delen van deze hypotheekstructuren hadden belegd. Een geldmarktfonds behoort een alternatief te zijn voor een spaarrekening, met andere woorden een stabiel en zeker rendement. Het was schokkerend om te zien dat er geldmarktfondsen waren die meer dan 20% van hun waarde verloren.

Het zorgde voor een toenemend wantrouwen bij beleggers ten opzichte van banken en bij banken onderling. Banken wisten van elkaar niet hoe groot de verliezen waren die ze hadden geleden en dat betekende dat de extra rente die betaald moet worden bij het lenen van geld sterk steeg. In Engeland deden zich ongekende taferelen voor van spaarders die in de rij stonden bij de hypotheekbank Northern Rock om hun geld op te halen.

Zoals gezegd werd in Amerika eind oktober de korte rente sterk verlaagd. Bovendien zorgden de centrale banken van Amerika, Engeland en de Eurozone meerdere malen voor extra geld dat banken mochten lenen omdat ze moeite hadden om het uit de markt op te halen.

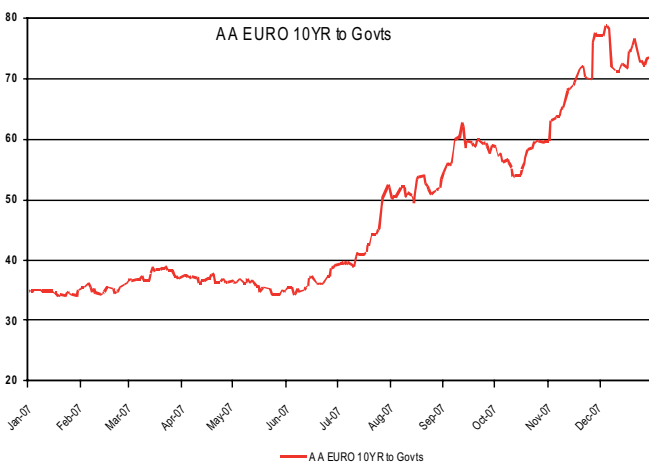
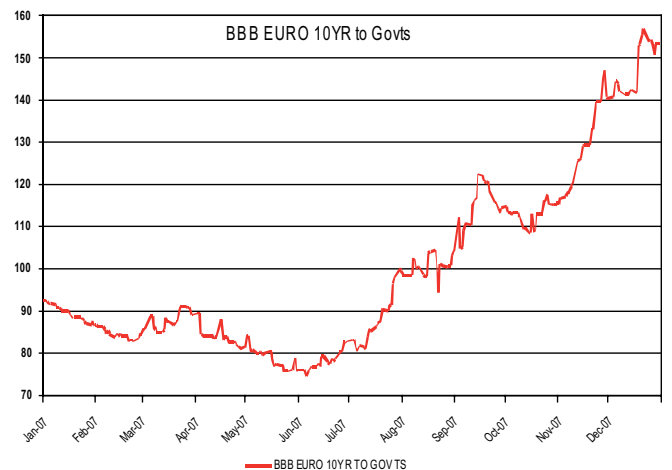
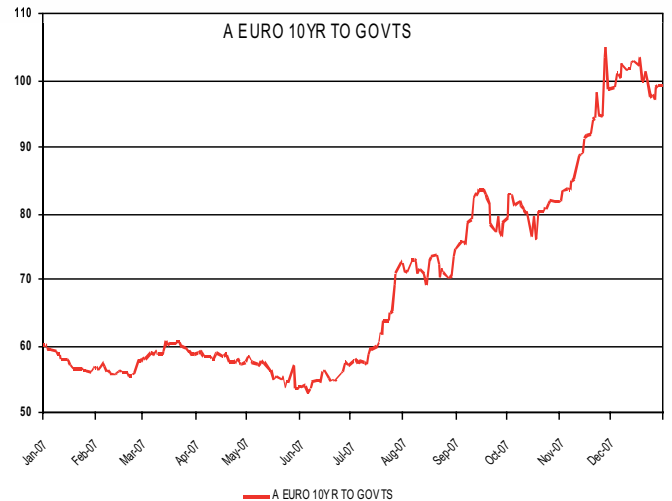
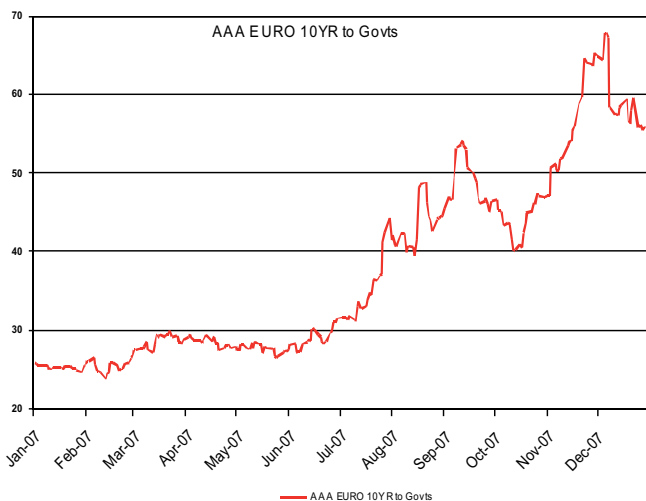
Alsof de problemen met de hypotheekgerelateerde producten nog niet genoeg waren, verplaatste de kredietcrisis zich langzaam maar zeker tegen het eind van het jaar ook naar andere gestructureerde producten. Door de dalende huizenprijzen kwamen er steeds meer 'normale' hypotheekbetalers in de problemen als ze moesten verhuizen.

Beleggers zoals verzekeraars, pensioenfondsen, hedge fondsen en ook particulieren zagen binnen enkele maanden hun gestructureerde producten, zelfs de meest kredietwaardige, grote verliezen lijden. Ze werden plots veel voorzichtiger. Banken en bedrijven die voorheen moeiteloos nieuwe bedrijfsleningen en gestructureerde producten aan deze beleggers konden verkopen, hadden hier opeens de grootste moeite mee. Vaak lukte het helemaal niet, zoals bij de grote private equity deals van vele miljarden die uit 2006 en de eerste maanden van 2007. Deze konden midden en eind 2007 niet langer doorgaan vanwege deze gewijzigde risicohouding van beleggers.

Dit had als bijkomend effect dat beleggers een grotere compensatie voor het risico eisten op het moment dat ze wel wilden beleggen. De vergoeding voor het kredietrisico steeg het laatste kwartaal daarvoor zeer sterk, vooral ook voor de banken, die aan de ene kant het moeilijk vonden om nieuwe omzet te genereren met de verkoop van nieuwe leningen en aan de andere kant moesten afboeken op de waarde van leningen die ze nog wel in portefeuille hadden.

De volgende vier grafieken geven voor vier soorten bedrijfsobligaties weer wat er in 2007 is gebeurd met de opslag voor risico die de markt eiste dan wel die bedrijven die obligaties wilden verkopen aan beleggers moesten betalen bovenop het rendement van staatsobligaties. De getallen op de y-as verwijzen naar zogeheten basispunten, waarbij 100 basispunten = 1 procentpunt.

De grafieken geven de opslag weer die geldt voor 10-jaars bedrijfsobligaties met respectievelijk AAA-, AA-, A- en BBB-status. Deze letters zijn een indicatie voor risico. AAA betreft de meest veilige bedrijfsobligaties (Nederlandse Staat heeft AAA bijvoorbeeld). BBB-obligaties behoren nog steeds tot de 'veiliger' obligaties, maar de kans op faillissement is wel duidelijk groter dan bij de AAA-obligaties.

De grafieken zijn een goede illustratie van de kredietcrisis. Tot en met de eerste helft van het jaar was er relatief weinig beweging in de opslag voor bedrijfsobligaties; er waren maanden waarin die opslag nog daalde. Met andere woorden de risicohouding van de beleggers was neutraal tot positief wat betreft bedrijfsobligaties. In juli is er duidelijk een omslag en in het laatste kwartaal schiet het extra rendement dat wordt geëist omhoog.

De meest veilige bedrijfsobligaties (AAA) beginnen het jaar met een opslag bovenop staatsobligaties van ongeveer 0,25%. Ultimo 2007 is deze opslag voor risico ruim verdubbeld naar 0,6%.

Dit zelfde beeld zien we bij de meer risicovolle bedrijfsleningen, zij het dat hier het niveau van de opslag hoger is. Nemen we de BBB bedrijfsobligaties, dan zien we dat de opslag voor risico aan het begin van het jaar ongeveer 0,85% is en ultimo 2007 is gestegen tot meer dan 1,5%. Let wel, dit geldt voor een 10-jaars obligatie en dus voor elk jaar van de looptijd ervan, zodat een belegger aan het einde van het jaar tien keer 0,65% meer rendement ontvangt dan aan het begin van het jaar. De keerzijde hiervan is dat de waarde van deze obligatie hierdoor flink lager wordt, zodat beleggers met een

bestaande portefeuille van bedrijfsobligaties, zoals BPF Schilders, een lagere waarde van deze portefeuille zien.

Binnen de vastrentende waarden waren het vooral de veilige staatsobligaties die naarmate de crisis erger werd meer en meer profiteerden van de onzekerheid van de beleggers en hun zoektocht naar een veilige haven.

Andere beleggingscategorieën die het goed deden waren goud, door velen ook gezien als veilige haven, en grondstoffen. Door de opkomst van de biobrandstoffen stegen wereldwijd de prijzen van de betrokken gewassen. De olieprijs brak weer vele records en zorgde er met name voor dat grondstofbeleggers een zeer goed jaar hadden in 2007. Dit omdat naar volume gemeten zo'n 70% van alle grondstoffen betrekking heeft op energiebeleggingen en deze beleggingen grofweg meebewegen met de olieprijs.

De volgende grafiek geeft aan de linkerkant de olieprijs in dollars per vat aan en aan de rechterkant de waarde van één van de meest gebruikte indices voor grondstoffen, de Goldman Sachs Commodity Index, afgekort GSCI. Ook BPF Schilders gebruikt deze index als belegging en als benchmark.

De grafiek laat goed zien dat de bewegingen van de olieprijs en de beweging van de grondstoffenindex heel erg op elkaar lijken. De prijs van een vat olie is van ongeveer 60 dollar begin 2007 gestegen naar meer dan 90 dollar aan het eind van het jaar, wat velen aan de benzinepomp hebben gemerkt.

Vastgoedbeleggers in Amerika hadden geen goed jaar. In Nederland, waar de vastgoedbeleggingen van BPF Schilders zich bevinden, was vooralsnog weinig te merken van deze ontwikkelingen. Dit komt omdat vastgoedontwikkelingen per land/ regio/locatie verschillen. Per saldo is de Nederlandse vastgoedmarkt stabiel gebleven. De inkomsten door huur waren in lijn met vorig jaar en ook is er per saldo een waardestijging geweest.

Beleggingsmix

Onderstaande tabel geeft de strategische weging aan in de normportefeuille die het bestuur heeft vastgesteld en die is afgeleid van de ALM-studie en de realisatie ultimo boekjaar. De benchmarks voor verschillende beleggingscategorieën bestaan uit een combinatie van regiobenchmarks of een combinatie van subbeleggingen die verschillend van aard zijn.

Beleggingsmix				
Beleggingscategorie		realisatie	bandbreedte	benchmark
	4e kw. (%)	31-12-2007		
Vastrentende waarden	49,0%	50,1%	5 procentpunten	
Vastgoed	11,5%	11,9%	5 procentpunten	
Infrastructuur	1,0%	1,2%	5 procentpunten	1 maands euribor + 5%
Aandelen	29,0%	27,5%	5 procentpunten	
Hedge funds	5,0%	4,2%	5 procentpunten	1 maands euribor + 2,5%
Private Equity	1,5%	1,1%	5 procentpunten	1 maands euribor + 5%
Commodities	2,0%	2,6%	5 procentpunten	GSCI Total Return Index (hedgebeleid)
Kas	1,0%	4,8%	geen % leidt tot overtreding	1 maands euribor +/- 0,125%
Derivaten		-3,4%		
Totaal portefeuille	100,0%	100,0%		

Rendementen

Het rendement voor het gehele pensioenfonds inclusief de kopie van de verplichtingen bedraagt -0,58% versus 0,56% voor de benchmark.

Exclusief de kopie van de verplichtingen bedraagt het rendement 3,21% versus 4,37% voor de benchmark. Beleggingen in vastrentende waarden hebben een rendement behaald van -0,35% ten opzichte van 1,43% voor de benchmark. Met de aandelenbeleggingen is een positief rendement behaald van 4,67% versus 4,17% voor de benchmark.

Vastgoed kende een goed rendement van 11,61% versus een benchmarkrendement van 10,52%.

De private equity en infrastructuurbeleggingen kenden hun aanloopverliezen met respectievelijk rendementen van -13,33% en -14,13%. De benchmark waar ze tegen afgezet worden op de lange termijn is altijd positief; euribor 1-maands + 5% hetgeen voor 2007 een benchmark geeft van 8,63%. De hedge fund beleggingen lieten met name door de GTAA-strategieën een negatief rendement zien van -2,25% versus een benchmark van 6,37%. De grondstoffenbeleggingen volgden de index met een rendement van 30,37% versus 30,05% voor de index.

Al met al is de mindere performance voor het grootste deel veroorzaakt door selectie. Met andere woorden geselecteerde managers hebben slechter gepresteerd dan hun respectievelijke benchmarks. Met de allocatiebeslissingen (aandelen versus obligaties bijvoorbeeld) is een licht positief resultaat bereikt.

Vooruitblik 2008

Het beleggingsplan 2008 is voornamelijk een voortzetting van het beleggingsplan 2007. Beleggingen in niet-beursgenoteerde bedrijven (private equity) en infrastructuur worden langzaam groter doordat er voor de diverse projecten beetje bij beetje geld wordt opgevraagd. Deze gelden komen uit de aandelenbeleggingen.

Binnen de aandelenportefeuille is er een groter accent geplaatst op de verhouding tussen ontwikkelde markten (Europa, Noord Amerika, Japan) en opkomende markten (China, India, veel Aziatische, Latijns Amerikaanse en Oost Europese landen). Het belang in de wereldeconomie van de laatstgenoemde groep neemt toe waardoor is voorgenomen om een groter deel van de aandelenbeleggingen in de opkomende markten te beleggen ten koste van de ontwikkelde markten.

In de eerste helft van 2008 zal de administratie bezig zijn met de implementatie van de resultaten van de twee portefeuillescans met betrekking tot onder andere anti-personeelsmijnen, biologische en chemische wapens alsook mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie. Tenslotte zal het bestuur zich in 2008 beraden over engagement en positieve actie.

Tevens zal in 2008 gediscussieerd worden over wat maatschappelijk verantwoord beleggen betekent voor BPF Schilders en hoe dit het best kan worden geïmplementeerd.

In het eerste kwartaal van 2008 heeft de turbulentie op de kredietmarkt in hevige mate aangehouden. Liquiditeit is nog altijd zeer schaars en banken hebben weinig vertrouwen meer in elkaar. Ondanks een negatief rendement op de beleggingsportefeuille van -2,2% (inclusief de kopie van de verplichtingen) bedraagt de dekkingsgraad ultimo maart 2008 circa 136%.

Actuariële paragraaf

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet van kracht geworden. Hiermede is tevens het Financieel Toetsingskader ingegaan (FTK), waarbij de actuariële grondslagen zijn aangepast. De voorziening pensioenverplichtingen wordt hierbij berekend op basis van de termijnstructuur van de actuele nominale marktrente. Deze bedroeg ultimo 2007 4,85% (2006: 4,3%). Daarnaast is rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. Tot 2007 werd de voorziening pensioenverplichtingen bepaald op basis van de Actuariële Principes voor Pensioenfondsen.

Het verschil in uitgangspunten is als wijziging per 1 januari 2007 doorgevoerd. De voorziening pensioenverplichtingen is als volgt samengesteld:

Voorziening pensioenverplichtingen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Contante waarde van de aanspraken van:		
- gepensioneerden	756.766	773.555
- ex-deelnemers	299.514	313.636
- actieven	1.223.502	1.369.511
- reserve aanpassing overlevingstafels	-	21.292
Waarde ultimo boekjaar	2.279.782	2.477.994

Resultaat over 2007

Het resultaat over 2007 bedraagt € 109,3 miljoen exclusief het effect van de stelselwijziging. De dekkinggraad volgens het FTK (de verhouding tussen het pensioenvermogen en de pensioenverplichtingen) is gestegen van 137,3% naar 147,7%. De belangrijkste oorzaken van deze stijging zijn:

- De overgang naar het FTK;
- De stijging van de nominale marktrente in 2007.

Actuariële resultaat		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Beleggingen	52.033	161.645
Bijdragen	26.116	29.713
Kosten	4.841	4.481
Kansstelsels	5.618	16.692
Mutaties	471	(2.183)
Overige	20.181	(9.161)
Resultaat	109.260	201.187
Stelselwijziging	71.809	-
Toename eigen vermogen	181.069	201.187

Kostendekkende premie 2007

De Pensioenwet schrijft voor dat de vaststelling van de kostendekkende premie aan voorschriften onderhevig dient te zijn. Het is niet toegestaan een lagere premie te ontvangen dan de kostendekkende.

Navolgend worden de premies weergegeven:

Premies		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Kostendekkende premie	113.220	117.859
Feitelijke premie *	129.413	127.736
Gedempte premie	119.016	n.v.t.

* Dit is de totaal ontvangen premie inclusief premies voor FVP en ANW en exclusief de netto premie voor de overgangsregeling

Dekkingspositie en reservepositie per 31 december 2007

Om de financiële positie van het fonds te kunnen beoordelen, is de dekkingpositie en de reservepositie bepaald. Op basis van het FTK is er per 31 december 2007 geen sprake van onderdekking en geen reservetekort.

Vermogenspositie conform de ftk-methode		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Technische voorziening volgens jaarrekening	2.341.430	2.507.763
Aanpassingen	-	30.509

Voorziening pensioenverplichtingen

(FTK waardering)	2.341.430	2.538.272
Buffers:		
S1: Renterisico	97.023	84.426
S2: Risico zakelijke waarden	256.337	335.830
S3: Valutarisico	76.918	73.353
S4: Grondstoffenrisico	18.234	-
S5: Kredietrisico	7.750	3.088
S6: Verzekeringstechnische risico	81.576	89.760
Diversificatie-effect	(201.748)	(184.326)
Totaal S (vereiste buffers)	336.090	402.131
Vereist eigen vermogen	2.677.520	2.940.403
Aanwezig vermogen	3.458.177	3.443.441
Surplus	780.657	503.038

Deelnemersbestand

In het deelnemersbestand zijn in het verslagjaar de volgende wijzigingen opgetreden:

Ontwikkelingen in het deelnemersbestand			
(aantallen * 1)	Actieve deelnemers	Premievrije deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Stand ultimo vorig boekjaar	42.156	73.631	32.925
Mutaties door:			
Nieuwe toetredingen	2.835		
Ontslag met premievrije aanspraak	(5.386)	5.386	
Ingang pensioen	(669)	(1.905)	4.090
Overlijden	(119)	(336)	(1.435)
Afloop/afkoop/andere oorzaken	3.583	(2.065)	(2.826)
Mutaties per saldo	244	1.080	(171)
Stand ultimo boekjaar	42.400	74.711	32.754

In het bestand van pensioengerechtigden zijn in het boekjaar de volgende wijzigingen opgetreden in aantallen uitkeringsgerechtigden naar type uitkering:

Pensioengerechtigden naar soort uitkering				
(aantallen * 1)	Ouderdoms-pensioen	Invalideits-pensioen	Partner-pensioen	Wezen-pensioen
Stand ultimo vorig boekjaar	18.433	2.922	11.078	492
Mutaties door:				
Ingang pensioen	3.428	99	486	77
Overlijden	(814)	(19)	(602)	-
Afkoop/afloop/andere oorzaken	(2.001)	(136)	(614)	(75)
Mutaties per saldo	613	(56)	(730)	2
Stand ultimo boekjaar	19.046	2.866	10.348	494

Toekomstparagraaf

In juni/juli 2008 wordt geïnventariseerd en geëvalueerd hoe de implementatie van PFG heeft plaatsgevonden. De uitkomsten van deze evaluatie zijn naar verwachting bekend in november 2008. De evaluatie zal plaatsvinden in samenhang met die van het Vernieuwd Convenant gericht op een kwalitatieve verbetering van de medezeggenschap van gepensioneerden bij de uitvoering van pensioenregelingen, oftewel het zogeheten Medezeggenschapsconvenant. Dit convenant, door de STAR en het Coördinatieorgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO) vastgesteld in februari 2003, wordt begin 2008 geëvalueerd. Omdat er een sterke samenhang is met een aantal principes van PFG zal de evaluatie integraal worden uitgevoerd. In de Pensioenwet zijn inmiddels een aantal beperkingen geconstateerd. Dit heeft geresulteerd in een zogenaamde Veegwet. De Veegwet moet nog behandeld worden in de Eerste Kamer. Als de wet aangenomen is, zal beoordeeld moeten worden of dit gevolgen heeft voor BPF Schilders.

In de Pensioenwet is ook vastgelegd dat Nederland in 2011 moet beschikken over een Nationaal Pensioenregister. Iedereen moet dan kunnen zien hoeveel pensioen en AOW beschikbaar is op het moment dat men met pensioen gaat. Om ervoor te zorgen dat alle gegevens op de juiste wijze aangeleverd kunnen worden, zal dit de komende jaren ook de aandacht van het bestuur hebben.

De discussie over de toekomstbestendigheid van het Nederlandse pensioenstelsel heeft geleid tot de mogelijkheid om in de nabije toekomst een Algemene Pensioen Instelling (API) op te richten. Deze API moet het Nederlandse pensioenfondsen mogelijk maken binnen Europa te concurreren met andere pensioenfondsen, omdat de API moet voldoen aan de Europese richtlijn voor pensioeninstellingen, en deze richtlijn minder 'strak' is dan de Nederlandse pensioenwetgeving. De API moet het Nederlandse antwoord worden op de European Institution for Occupational Retirement Provisions (EIORP). Dit EIORP maakt het Europese werknemers mogelijk om in verschillende lidstaten pensioen op te bouwen zonder van pensioenfondsen te moeten veranderen. Om de API mogelijk te maken moet de nodige wetgeving aangepast worden. Het is de bedoeling dat de API ook andere producten mag aanbieden dan pensioenen, mits ze maar arbeidsgerelateerd zijn en gerelateerd aan ouderdom, overlijden, invaliditeit of ziekte. Het bestuur van BPF Schilders zal deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten houden en daar zo nodig op anticiperen.

De vergrijzing en de daaraan gekoppelde discussie over het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd zal ook gevolgen hebben voor de pensioenfondsen. Als bijvoorbeeld de AOW-gerechtigde leeftijd

cohortgewijs verhoogd zou gaan worden, heeft dit waarschijnlijk ook gevolgen voor de leeftijd waarop het ze pijler ouderdomspensioen ingaat. Deze ontwikkelingen zullen in de (nabije?) toekomst gevolgen hebben voor de pensioenregeling van BPF Schilders.

De communicatie met de deelnemers wordt steeds belangrijker. Vooral de communicatie met de jonge deelnemers heeft de aandacht van het bestuur, en zal dat in de toekomst steeds meer krijgen. Voor de jongere generatie lijkt een pensioenfonds niet meer zo vanzelfsprekend te zijn als voor de oudere generaties. Communicatie en transparantie zijn belangrijke elementen in het benaderen van de jonge deelnemers. Het vergt echter een andere vorm van communicatie dan die waaraan het fonds gewend is. Het afstemmen van het communicatiebeleid op deze groep deelnemers zal de komende jaren de aandacht van het bestuur hebben.

In 2008 zal het bestuur van BPF Schilders de discussie over maatschappelijk verantwoord beleggen voortzetten. Hierbij wordt onder andere de portefeuillescan geëvalueerd met betrekking tot de zogeheten 'global compact' principes van de Verenigde Naties. Deze hebben onder andere betrekking op mensenrechten, kinderarbeid en milieuverontreiniging.

Als laatste, maar zeker niet het minst belangrijke, zal het bestuur zich toeleggen op de verdere ontwikkeling van compliance en governance: deze ontwikkelingen zijn in gang gezet en zullen in de komende jaren alleen in belang toenemen.

Rijswijk, 18 juni 2008

Het bestuur:

mr. J. van Walsem, werkgeversvoorzitter

mw. drs. M.B. van Veldhuizen, werknemersvoorzitter

Jaarrekening 2007

helder

inzichtelijk

noodzakelijk

Balans

per 31 december 2007

Na verwerking saldo van baten en lasten

(bedragen * € 1.000)

	toelichting	2007	2006
Activa			
Beleggingen	5, 14	3.331.532	3.377.580
Immateriële vaste activa	6	980	931
Vorderingen en overlopende activa	7	50.664	43.285
Liquide middelen	8	84.863	30.357
Totaal activa		3.468.039	3.452.153
Passiva			
Reserves			
Algemene reserve	9	1.044.597	887.297
Herwaarderingsreserve	10	72.150	48.381
		1.116.747	935.678
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen	11	2.279.782	2.477.994
Overige technische voorzieningen	12	61.648	29.769
		2.341.430	2.507.763
Overige schulden en overlopende passiva	13	9.862	8.712
Totaal passiva		3.468.039	3.452.153

Staat van baten en lasten

per 31 december 2007

(bedragen * € 1.000)	toelichting	20072006	
Baten			
Beleggingsopbrengsten			
Directe en indirecte beleggingsopbrengsten	16	(26.883)	207.705
Kosten van vermogensbeheer	17	(3.475)	(3.397)
		(30.358)	204.308
Premies	18	155.469	153.920
Overige baten	19	6.222	4.404
Totaal baten		131.333	362.632
Lasten			
Mutaties voorziening pensioenverplichtingen			
Pensioenopbouw	20	79.157	74.708
Indexering en overige toeslagen	21	41.353	45.729
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	22	97.419	95.406
Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen	23	(102.074)	(90.860)
Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten	24	(2.041)	(1.817)
Wijziging marktrente	25	(222.977)	(98.472)
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	26	(18.867)	(5.542)
Overige mutaties in de voorziening pensioenverplichtingen	27	3.297	6.528
		(124.733)	25.680
Pensioenuitkeringen	28	104.277	94.739
Mutatie overige technische voorzieningen	29	31.879	29.549
Saldo overdrachten van rechten	30	(347)	1
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	31	8.222	8.202
Overige lasten	32	2.775	3.274
Totaal lasten		22.073	161.445
Saldo van baten en lasten		109.260	201.187
Bestemming saldo			
Mutatie algemene reserve		85.491	177.564
Mutatie herwaarderingsreserve		23.769	23.623
		109.260	201.187

Kasstroomoverzicht

over 2007

(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	96.913	95.633
Verkopen en aflossingen van beleggingen	3.717.190	3.979.841
Mutaties liquiditeiten	1.326	(4.416)
	3.815.429	4.071.058
Uitgaven		
Aankopen en verstrekkingen beleggingen	3.795.332	4.098.132
Kosten van vermogensbeheer	2.764	2.697
	3.798.096	4.100.829
Totaal kasstroom beleggingsactiviteiten	17.333	(29.771)
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen van werkgevers en werknemers	157.160	153.976
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.382	1.177
Uitkering herverzekering	1.001	384
Overige technische voorzieningen	(18)	(35)
	159.525	155.502
Uitgaven		
Uitkeringen	103.777	92.936
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	8.221	8.206
Kosten PAS-project	294	729
Overgedragen pensioenverplichtingen	2.717	1.904
Premies herverzekering	1.775	1.120
	116.784	104.895
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	42.741	50.607
Totale mutatie	60.074	20.836
Rekening-courant A&O Services begin van de periode	670	2.844
Rekening-courant A&O Services einde van de periode	6.238	670
Mutatie rekening-courant A&O Services	5.568	(2.174)
Liquide middelen begin van de periode	30.357	7.347
Liquide middelen einde van de periode	84.863	30.357
Mutatie liquide middelen	54.506	23.010
Totale mutatie	60.074	20.836

Toelichting op de jaarrekening 2007

1 Inleiding

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf (BPF Schilders), statutair gevestigd aan de Burgemeester Elsenlaan 321 te Rijswijk ZH, heeft als doel het bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf te zijn, waarin gelden in de vorm van premies, opbrengsten van beleggingen en andere baten worden bijeengebracht, strekkende tot verzekering van pensioenen voor alle personen die als werknemer of werkgever werkzaam zijn in de bedrijfstak. BPF Schilders kent regelingen voor vroegpensioen, ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en, tot en met 2005, invaliditeitspensioen.

BPF Schilders heeft A&O Services B.V. (A&O Services) aangesteld als administrateur van het fonds. Derhalve voert A&O Services ten behoeve van BPF Schilders een aantal activiteiten uit op het gebied van vermogensbeheer, juridische en fiscale zaken, automatisering en financiële administratie. De kosten hiervan worden aan BPF Schilders doorbelast.

Consolidatie

BPF Schilders heeft een 100%-deelneming in de fiscale beleggingsinstelling SCHOG B.V. (SCHOG). SCHOG houdt als enige belegging aandelen in Altera Vastgoed N.V. (Altera). SCHOG keert jaarlijks alle winsten uit aan BPF Schilders.

BPF Schilders heeft ervoor gekozen het 'look through'-principe te hanteren: de bezittingen, schulden, winsten en verliezen van SCHOG zijn opgenomen in de jaarrekening van BPF Schilders. Er is geen onderscheid gemaakt tussen een enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening, aangezien dit niet bijdraagt aan het vereiste inzicht.

Presentatie

In de jaarrekening zijn aanpassingen doorgevoerd in de vergelijkende cijfers indien dit het inzicht verbetert.

2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 18 juni 2008 de jaarrekening vastgesteld.

3 Stelselwijziging

Met de invoering van de Pensioenwet per 1 januari 2007 worden beleggingen en pensioenverplichtingen gewaardeerd tegen actuele waarde. Voor het fonds heeft dit belangrijke gevolgen voor de waardering van de pensioenverplichtingen. Thans vindt waardering

plaats met inachtneming van de uitgangspunten van het Financieel Toetsingskader (FTK). Dit betekent de introductie van onder meer andere sterftetafels (met sterftetrend) en het gebruik van de marktrente in plaats van een vaste rekenrente van maximaal 4%. Deze wijziging kwalificeert als een stelselwijziging.

Het fonds heeft besloten om met ingang van boekjaar 2007 de nieuwe richtlijn 610 voor de verslaggeving van pensioenfonds tot te passen. Het fonds maakt gebruik van de mogelijkheid om in plaats van het opnemen van vergelijkende cijfers voor de balans en de staat van baten en lasten te volstaan met een toelichting op de voornaamste componenten van het cumulatieve effect en deze als rechtstreekse mutatie in het eigen vermogen te verwerken per 1 januari 2007.

Het cumulatieve effect van de stelselwijziging kan als volgt worden gespecificeerd:

Effect stelselwijziging	
(bedragen * € 1.000)	2007
Effect stelselwijziging	
- Afname als gevolg van overgang naar marktrente	(93.954)
- Toename als gevolg van overgang overlevingstafels	43.437
- Afname als gevolg van wijziging ervaringssterfte	(21.292)
Totaal effect stelselwijziging	(71.809)

4 Grondslagen

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn onderstaande grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd. Alle in de toelichting vermelde bedragen zijn, voor zover niet anders vermeld, afgerond op duizenden euro's.

Schattingen en veronderstellingen

Schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen, van invloed op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van

herziening en toekomstige perioden indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Grondslagen balanswaardering

Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde, activa onder aftrek van noodzakelijke voorzieningen.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen de geactiveerde (externe) kosten met betrekking tot de wijzigingen in het pensioensysteem (PAS). Bij in gebruik name van deze wijzigingen worden deze kosten in 5 jaar lineair afgeschreven.

Beleggingen

Ter beurze genoteerde aandelen en vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen de beurskoers ultimo boekjaar. Ingeval deze genoteerd is in vreemde valuta vindt omrekening naar euro's plaats tegen de valutakoersen ultimo boekjaar.

Niet ter beurze genoteerde beleggingsfondsen en vastgoedfondsen worden opgenomen tegen de intrinsieke waarde volgens de opgave van deze fondsen.

Onderhandse leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde wordt berekend op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen, tegen de geldende markttrente, rekening houdend met mogelijk vervroegde aflossingen.

De door BPF Schilders gebruikte derivaten bestaan uit valutatermijntransacties en rentederivaten. De marktwaarde is de waarde als het contract ultimo jaar zou worden verkocht of teruggedraaid. De resultaten op derivaten worden als indirecte beleggingsopbrengsten verantwoord.

Voor beleggingen waarvoor in de zin van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek een frequente marktnotering bestaat, wordt geen herwaarderingsreserve gevormd.

In de beleggingen van het fonds zijn niet beursgenoteerde beleggingen opgenomen. Voor niet beursgenoteerde beleggingen, die voldoende liquide zijn en waarbij sprake is van "open-end" beleggingsfondsen, waarin regelmatig tegen de dan geldende koers wordt gehandeld, is volgens het bestuur sprake van een frequente marktnotering en is geen herwaarderingsreserve gevormd. Voor de beleggingen waarvoor een frequente marktnotering niet bestaat, wordt wel een herwaarderingsreserve gevormd. Van dergelijke beleggingen wordt bij de saldo-bestemming het ongerealiseerde deel van een waardevermeerdering toegevoegd aan de herwaarderingsreserve voor zover dit boven de kostprijs uitkomt. Een waardevermindering wordt ten laste van de herwaarderingsreserve gebracht voor zover deze

toereikend is; het meerdere wordt via de saldobestemming afgeboekt van de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markttrente.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatie na balansdatum) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

De berekening van de voorziening is uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen.

- Interest: termijnstructuur van de actuele nominale markttrente gelijk aan de FTK-termijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB;
- Overlevingstafels: "Prognosetafels 2005-2050" zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap zonder leeftijdscorrectie;
- Kosten: voor excassokosten zijn de verplichtingen met 2% verhoogd;
- Gehuwdheid: voor reservering van latent nabestaandenpensioen is verondersteld dat de man 3 jaar ouder is dan de vrouw. Tot pensioendatum is een leeftijdsafhankelijke gehuwdheidsfrequentie verondersteld, na pensioenleeftijd op basis van werkelijke burgerlijke staat.

Daarnaast is in de VPV een bedrag opgenomen voor reeds betaalde premies ter dekking van de toekomstige lasten van de (onder voorwaarden) toe te kennen Vroegpensioen Backservice.

Voorziening overgangsregeling

De voorziening overgangsregeling is gevormd ter dekking van de kosten van de voorwaardelijke pensioenopbouw van deelnemers, die op 31 december 2005 en op 1 januari 2006 deelnemer waren en die in de nieuwe regeling minder ouderdomspensioen kunnen opbouwen dan in de oude regeling. Jaarlijks wordt de premie voor de overgangsregeling toegevoegd aan de voorziening.

De voorziening zal in de toekomst (onder bepaalde voorwaarden) worden aangewend om de aanvulling op het ouder-domspensioen van bovengenoemde deelnemers te financieren.

Herverzekeringen

Herverzekeringscontracten worden opgenomen voor de actuariële bepaalde contante waarde van de herverzekerde uitkeringen, berekend volgens de grondslagen van de voorziening pensioenverplichtingen. Het verantwoorde herverzekeringscontract betreft alleen een dekking voor overlijdensrisico.

Grondslagen voor saldo van baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het tijdvak waarop zij betrekking hebben. Lasten worden genomen op het moment dat zij bekend zijn, terwijl baten pas worden verantwoord op het moment dat zij zijn gerealiseerd.

Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum.

Beleggingsopbrengsten

De directe beleggingsopbrengsten hebben betrekking op:

- vastgoed, waarbij huren, exploitatiesubsidies en exploitatiekosten worden toegerekend aan het tijdvak waarop deze betrekking hebben;
- interest, die wordt toegerekend aan het tijdvak waarop deze betrekking heeft;
- dividenden, die worden verantwoord op het moment van declareren.

Bij vervreemding van vastgoed, aandelen, onderhandse leningen en obligaties wordt als indirect gerealiseerd resultaat verantwoord het verschil tussen de actuele waarde en verkoopwaarde. Het verschil tussen de historische kostprijs en de laatst gehanteerde actuele waarde wordt ten gunste of ten laste van het indirect ongerealiseerde resultaat gebracht.

Ongerealiseerde indirecte beleggingsopbrengsten zijn verwerkt in de Staat van baten en lasten. Bij de saldobestemming worden deze opbrengsten, indien ze betrekking hebben op beleggingen waarvoor geen frequente marktnotering bestaat, toegevoegd aan de herwaarderingsreserve voor het gedeelte dat deze opbrengsten boven de kostprijs uitkomen.

Premies

In de Staat van baten en lasten verantwoorde premies hebben betrekking op premies waarvan de aanspraken zijn bijgeschreven en die in de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen tot uitdrukking zijn gebracht.

Belastingen

De activiteiten van BPF Schilders zijn vrijgesteld van de heffing van vennootschapsbelasting.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode en geeft inzicht in de herkomst van de liquide middelen die gedurende het verslagjaar beschikbaar zijn gekomen. De kasstromen worden gesplitst in pensioen-, beleggings- en operationele activiteiten. Als liquide middelen worden aangemerkt de aanwezige kasmiddelen en de rekening-courantverhouding met A&O Services. Via deze rekening-courantverhouding worden diverse kastransacties afgewikkeld; derhalve is deze in het kasstroomoverzicht meegenomen.

Toelichting

op de balans per 31 december 2007

5 beleggingen

Het volgende overzicht geeft de mutaties in de beleggingen weer:

(bedragen * € 1.000)	Beleggingen					Totaal
	Vastgoed	Aandelen	waarden	Derivaten	Overige beleggingen	
Stand per 1 januari 2006	401.843	1.271.171	1.485.889	(4.824)	-	3.154.079
Aankopen/verstrekkingen	15.598	818.141	727.886	27.422	223.549	1.812.596
Verkopen/aflossingen	(36.272)	(1.044.489)	(565.212)	(47.780)	-	(1.693.753)
Overige mutaties	-	1.588	(523)	4.853	-	5.918
Herwaardering	26.480	99.852	(52.228)	28.118	(3.482)	98.740
Stand per 31 december 2006	407.649	1.146.263	1.595.812	7.789	220.067	3.377.580
Aankopen/verstrekkingen	51.222	616.617	1.586.867	-	102.917	2.357.623
Verkopen/aflossingen	(43.960)	(800.926)	(1.303.128)	(44.140)	(83.074)	(2.275.228)
Overige mutaties	1	144	(4.853)	5.820	-	1.112
Herwaardering	22.950	5.076	(84.288)	(76.404)	3.111	(129.555)
Waarde ultimo boekjaar	437.862	967.174	1.790.410	(106.935)	243.021	3.331.532

Vastgoed

Het volgende overzicht geeft inzicht in de samenstelling van de post vastgoed.

(bedragen * € 1.000)	Vastgoed	
	2007	2006
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	395.661	392.051
Infrastructuur	42.201	15.598
Waarde ultimo boekjaar	437.862	407.649

Aandelen

(bedragen * € 1.000)	Aandelen	
	2007	2006
Aandelen	515.367	619.501
Aandelen emerging markets	96.521	79.550
Private Equity	24.873	14.450
Aandelenbeleggingsfondsen	330.413	432.762
Waarde ultimo boekjaar	967.174	1.146.263

Het belang van deze categorie beleggingen in de totale beleggingsportefeuille bedraagt circa 29% (2006: 34%).

Per balansdatum is een bedrag van € 18,7 miljoen aan aandelen uitgeleend. Voor het risico van niet-teruglevering zijn zekerheden ontvangen tot een bedrag van € 19,6 miljoen.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Obligaties	1.217.402	1.034.704
Obligaties emerging markets	179.056	146.188
Inflation linked bonds	174.243	184.449
Hypotheke	458	463
Onderhandse leningen	51.179	68.768
Leningen op schuldbekentenis	6.000	6.000
High Yield	85.885	73.154
Deposito's	76.187	82.086
Waarde ultimo boekjaar	1.790.410	1.595.812

Per balansdatum is een bedrag van € 261,7 miljoen aan obligaties uitgeleend. Voor het risico van niet-teruglevering zijn zekerheden ontvangen tot een bedrag van € 274,8 miljoen.

Onderhandse leningen

De lopende interest jaarultimo maakt deel uit van de actuele waarde.

Obligaties

De lopende interest jaarultimo maakt deel uit van de actuele waarde. De portefeuille bestaat uit binnen- en buitenlandse obligaties en aandelen in beursgenoteerde obligatiefondsen.

Deposito's

Tijdelijke liquiditeitsoverschotten, onder meer door mutaties in de beleggingsportefeuille, worden uitgezet in de vorm van deposito's. De interestvergoeding op de uitstaande deposito's per jaareinde bedraagt gemiddeld 4,3% (2006: 3,7%).

Derivaten

Derivaten		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Valutaderivaten	7.416	(2.644)
Rentederivaten	(114.351)	10.433
Waarde ultimo boekjaar	(106.935)	7.789

BPF Schilders heeft valutatermijncontracten afgesloten met een onderlig-

gende waarde van € 520 miljoen (2006: € 612 miljoen). Alle contracten zijn op 19 maart 2008 vervallen.

Overige beleggingen

Overige beleggingen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Hedge funds	157.984	161.700
Commodities	85.037	58.367
Waarde ultimo boekjaar	243.021	220.067

6 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen de geactiveerde (externe) kosten met betrekking tot de wijzigingen in het pensioensysteem (PAS). Bij ingebruikname van deze wijzigingen worden deze kosten in 5 jaar lineair afgeschreven.

7 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Te vorderen premies	24.736	24.511
Vorderingen op deelnemers	517	648
Overige vorderingen	25.411	18.126
Waarde ultimo boekjaar	50.664	43.285

Alle onder deze post opgenomen vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Te vorderen premies

Te vorderen premies		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Nog te vorderen premies inzake:		
- pensioenpremies	21.896	21.583
- overgangsregeling	5.239	5.057
- vroegpensioenpremies	49	229
- invaliditeitspensioenpremies	8	48
	27.192	26.917
Af: Voorziening dubieuze debiteuren	2.456	2.534
	24.736	24.383
Vordering FVP	-	128
Waarde ultimo boekjaar	24.736	24.511

De premie voor de basisregeling is in 2007 voor CAO-personeel vastgesteld op 27,5% over het PRIS-uurloon (2006: 27,5%). Voor overig personeel was dit 23,5% over het vast loon (2006: 23,5%).

De premie voor de overgangsregeling is vastgesteld op 8,5% voor CAO-personeel en 7,26% voor overige personeel.

Vorderingen op deelnemers

Vorderingen op deelnemers		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Debiteuren ANW	458	507
Overige vorderingen deelnemers	59	141
Waarde ultimo boekjaar	517	648

Overige vorderingen

Overige vorderingen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Rekening-courant A&O Services	6.238	670
Te vorderen dividendbelasting	12.208	14.136
Stichting Vakantiefonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf	-	500
Stichting Opleidings- en Ontwikkelingsfonds voor het Schilders- en Onderhoudsbedrijf	3.089	1.635
Verkopen beleggingen	3.457	822
Diverse overige vorderingen	419	363
Waarde ultimo boekjaar	25.411	18.126

Rekening-courant A&O Services

Het saldo van de rekening-courant met A&O Services is direct opeisbaar. Over de saldi in rekening-courant wordt interest berekend, gebaseerd op de marktrente die de huisbankier van A&O Services vergoedt. Deze was in 2007 gemiddeld 3,92% (2006: gemiddeld 2,67%).

Te vorderen dividendbelasting

De vordering bestaat volledig uit de ingehouden dividendbelasting op uitgekeerde dividenden van vastgoedbeleggingen bij externe vastgoedspecialisten.

Stichting Opleidings- en Ontwikkelingsfonds voor het Schilders- en Onderhoudsbedrijf (O&O-fonds)

Het wettelijk deel alsmede de aanvulling van de pensioenpremie voor zieke werklozen worden vanaf 1 januari 2005 niet meer door het UWV vergoed. Voor reguliere werklozen geldt dat vanaf 2005 alleen het wettelijk deel nog door het UWV wordt betaald. Daarnaast wordt

met ingang van 1 juli 2004 over de eerste 180 dagen van werkloosheid geen pensioenbijdrage vanuit kantoor FVP meer vergoed. De lasten van de rechtenopbouw van ouderdomspensioenen voor zieke en werklozen worden in rekening gebracht bij het O&O-fonds.

8 liquide middelen

Liquide middelen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Bankiers	84.863	30.357
Waarde ultimo boekjaar	84.863	30.357

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit saldi in euro's en vreemde valuta aangehouden bij Nederlandse geldinstellingen en staan ter vrije beschikking van BPF Schilders. Uit rendementstechnische overwegingen was het saldo liquide middelen op balansdatum relatief hoog.

9 Algemene reserve

Algemene reserve		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Waarde begin boekjaar	887.297	709.733
Cumulatief effect stelselwijziging	71.809	-
Gecorrigeerde stand per 1 januari	959.106	709.733
Uit bestemming saldo	85.491	177.564
Waarde ultimo boekjaar	1.044.597	887.297

Volgens de bestemming van het saldo is € 85,5 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve (2006: € 177,6 miljoen toegevoegd).

De reserve heeft als doel onzekerheden voor BPF Schilders in de toekomst op te vangen.

10 Herwaarderingsreserve

Herwaarderingsreserve		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Waarde begin boekjaar	48.381	24.758
Herwaardering in boekjaar	23.769	23.623
Waarde ultimo boekjaar	72.150	48.381

Overeenkomstig artikel 390 Titel 9 BW 2 bedraagt per 31 december 2007 het saldo van de herwaarderingsreserve € 72,2 miljoen (31 december 2006: € 48,4 miljoen). Dit is een wettelijke reserve herwaardering op beleggingen die zijn gewaardeerd tegen marktwaarde en waarvoor geen frequente marktnotering beschikbaar is.

Het voorgaande overzicht geeft de mutaties in de herwaarderingsreserve weer. In het volgende overzicht wordt de herwaarderingsreserve gesplitst naar beleggingscategorie.

Herwaarderingsreserve per categorie			
(bedragen * € 1.000)	Waarde ultimo vorig boekjaar	Herwaar- dering boekjaar	Waarde ultimo boekjaar
Vastgoed	40.190	27.958	68.148
Vastrentende waarden	3.565	(3.306)	259
Hedge funds	4.247	(504)	3.743
Private equity	379	(379)	-
Totaal	48.381	23.769	72.150

Solvabiliteit

Onderstaand is de financiële positie van het fonds weergegeven zoals deze wordt bepaald met behulp van de FTK-methode.

Solvabiliteit		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Minimaal vereist eigen vermogen	113.998	125.435
Vereist eigen vermogen	222.092	276.696

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als toereikende solvabiliteit

11 Voorziening pensioenverplichtingen

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen was als volgt:

Verloop voorziening pensioenverplichtingen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Stand per 1 januari	2.477.994	2.453.124
Cumulatief effect stelselwijziging	(71.809)	-
Gecorrigeerde stand per 1 januari	2.406.185	2.453.124
Pensioenopbouw	79.157	74.708
Indexering en overige toeslagen	41.353	45.729
Benodigde interest	97.419	95.406
Inkomende waardeoverdrachten	1.317	1.064
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(102.074)	(90.860)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(2.041)	(1.817)
Uitgaande waardeoverdrachten	(2.987)	(1.874)
Wijziging marktrente	(222.977)	(98.472)
Wijziging actuariële uitgangspunten	(18.867)	(5.542)
Overige mutaties	3.297	6.528
Waarde ultimo boekjaar	2.279.782	2.477.994

Ultimo boekjaar bedraagt de gemiddeld gewogen discontovoet 4,85% (2006: 4,3%). Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

Een toelichting op de post "overige mutaties" treft u aan bij de toelichting op de staat van baten en lasten bij de "overige mutaties in de voorziening voor pensioenverplichtingen" (toelichting 27).

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

Voorziening pensioenverplichtingen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Contante waarde van de aanspraken van:		
- gepensioneerden	756.766	773.555
- ex-deelnemers	299.514	313.636
- actieven	1.223.502	1.369.511
- reserve aanpassing overlevingstafels	-	21.292
Waarde ultimo boekjaar	2.279.782	2.477.994

De voorziening, berekend met de in de algemene toelichting vermelde grondslagen en onderstellingen, kan als volgt per regeling worden samengevat:

Voorziening pensioenverplichtingen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Contante waarde van de aanspraken van:		
- Loon Afhankelijke Pensioenregeling	1.201.509	1.251.237
- Dag Afhankelijke Pensioenregeling	781.233	881.547
- Vroegpensioenregeling	166.370	189.455
- ANW verplichtingen	7.770	7.396
- Invaliditeitspensioen	81.881	75.630
- Schadevoorziening premievrijstelling	41.019	51.437
- Reserve aanpassing overlevingstafels	-	21.292
Waarde ultimo boekjaar	2.279.782	2.477.994

De reserve aanpassing overlevingstafels is onderdeel van de stelselwijziging die op 1 januari 2007 is doorgevoerd.

12 Overige technische voorzieningen

Overige technische voorzieningen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Voorziening overgangsregeling	61.463	29.574
Spaarbijdrage gemoedsbezwaarden	162	156
Voorziening lijfrente	23	39
Waarde ultimo boekjaar	61.648	29.769

Voorziening overgangsregeling

Voorziening overgangsregeling		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Waarde ultimo vorig boekjaar	29.574	-
Premie overgangsregeling	32.339	31.800
Af: inningskosten	(2.264)	(2.226)
	59.649	29.574
Bij: interesttoevoeging	1.814	-
Waarde ultimo boekjaar	61.463	29.574

De voorziening overgangsregeling is opgerent met 4,066% eenjaarsrente voor een bedrag van € 1,8 miljoen.

Voor deelnemers die in de nieuwe regeling minder ouderdomspensioen kunnen opbouwen dan in de oude regeling is onder voorwaarden een zogeheten inkoopregeling in het leven geroepen. Deze regeling is bedoeld voor degenen die op 31 december 2005 en 1 januari 2006 deelnemer in het fonds waren. Het doel van de regeling is om (onder bepaalde voorwaarden) een aanvulling toe te kennen op het ouderdomspensioen. Zo kunnen ook zij een volledig pensioen bereiken en eerder dan op 65-jarige leeftijd stoppen met werken.

13 Overige schulden en overlopende passiva

De overige schulden en overlopende passiva zijn als volgt samengesteld:

Overige schulden en overlopende passiva		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Belastingen	2.176	1.997
Rekening-courant herverzekeraar	3	773
Nog te betalen uitkeringen	1.856	1.643
Uitgaande waarde-overdrachten	415	439
Afkopen	465	443
Pensioenuitvoerings-, administratiekosten	164	134
Vermogensbeheerkosten	2.119	1.408
Aankopen beleggingen	2.664	1.875
Waarde ultimo boekjaar	9.862	8.712

De post Belastingen bestaat uit de af te dragen loonheffing inzake de inhoudingen op pensioenuitkeringen.

De risico's uit de ANW-hiaatverzekering zijn herverzekerd bij een herverzekeraar, bij wie een rekening-courant wordt aangehouden.

14 Risicobeheer en derivaten

Risicobeheersing en beleid

Het beleid van het bestuur is verwoord in de ABTN. Hierna zal

worden ingegaan op de solvabiliteitsrisico's, beleggingsrisico's in het algemeen, kredietrisico's, renterisico's, derivatenrisico's en operationele risico's.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor fonds en deelnemers betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Indien de solvabiliteit van BPF Schilders zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen en dat er geen ruimte is voor (volledige) toeslagverlening. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat BPF Schilders verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Toezichthouder DNB heeft een standaardmethode vastgesteld om te toetsen of in het fonds voldoende vermogen aanwezig is om beschermd te zijn tegen genoemde risico's. In de standaardmethode wordt elk risico omgerekend naar een bepaalde vermogens eis. De combinatie van deze factoren geeft de vereiste solvabiliteit. Omdat de risico's onderling gecorreleerd zijn – sommige risico's zullen zich simultaan manifesteren terwijl andere risico's dat nu juist niet doen – vindt nog een aftrek vanwege diversificatie plaats.

Het surplus op FTK-grondslagen is als volgt samengesteld:

Vermogenspositie conform de ftk-methode		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Technische voorziening volgens jaarrekening	2.341.430	2.507.763
Aanpassingen	-	30.509
Voorziening pensioenverplichtingen (FTK waardering)	2.341.430	2.538.272
Buffers:		
S1: Renterisico	97.023	84.426
S2: Risico zakelijke waarden	256.337	335.830
S3: Valutarisico	76.918	73.353
S4: Grondstoffenrisico	18.234	-
S5: Kredietrisico	7.750	3.088
S6: Verzekeringstechnische risico	81.576	89.760
Diversificatie-effect	(201.748)	(184.326)
Totaal S (vereiste buffers)	336.090	402.131
Vereist eigen vermogen	2.677.520	2.940.403
Aanwezig vermogen	3.458.177	3.443.441
Surplus	780.657	503.038

Beleggingsrisico's in het algemeen

In 2005 is een ALM-studie uitgevoerd voor BPF Schilders. In zo'n studie wordt tegelijkertijd gekeken naar het premiebeleid, indexatie-beleid en het beleggingsbeleid. Belangrijk is hierbij dat er prudente aannames zijn gehanteerd met betrekking tot de rendementen en risico's van de beleggingscategorieën die worden geanalyseerd. Deze aannames zijn afgestemd met de beleggingsadviescommissie.

Er wordt een totaalbeeld van het pensioenfonds gegeven door de analyse van de scenario's uit te drukken in termen van de dekkingsgraad. In de dekkingsgraad wordt rekening gehouden met zowel de bezittingen als de verplichtingen. Deze studie was nodig omdat de vorige alweer enkele jaren geleden was gedaan. De belangrijkste reden was echter de introductie van het FTK.

Onder deze wetgeving worden de verplichtingen sinds 2007 niet langer gewaardeerd op basis van een daarvoor gehanteerde vaste rekenrente, maar op basis van marktrentes die passen bij de looptijd van die verplichtingen. Concreet betekent dit dat de beweeglijkheid van de verplichtingen veel groter is geworden dan daarvoor. Omdat de verplichtingen meebewegen (in spiegelbeeld) met de rente valt dit onder renterisico. Dit renterisico zou zonder beleidsaanpassingen net zo groot zijn als het risico van de totale aandelenportefeuille. Dit was niet acceptabel voor het bestuur, omdat daarmee onder andere de kans op onderdekking te hoog werd.

De uitkomst van de ALM-studie is een lange termijn strategische portefeuille, waarin onder andere een oplossing is gevonden voor het verhoogde renterisico dat door de grotere beweeglijkheid van de verplichtingen wordt veroorzaakt. Tevens is er meer spreiding in de portefeuille aangebracht door het aandelenrisico in te ruilen voor uiteenlopende beleggingen en risico's van grondstoffen, niet-beursgenoteerde ondernemingen (private equity), hedge fondsen en infrastructuur.

De jaarlijks door het bestuur vast te stellen normportefeuille is direct afgeleid van de strategische portefeuille die voortvloeit uit de recente ALM-studie. De normportefeuille en daarmee de strategische portefeuille vormt de basis van het beleggingsplan.

Continuïteitsanalyse

In oktober 2007 is een continuïteitsanalyse uitgevoerd waarbij is onderzocht of het beleid dat op basis van de ALM-studie is geformuleerd voldoende sturingsmogelijkheden biedt bij verschillende economische scenario's. De conclusie luidde dat BPF Schilders met betrekking tot zowel de verwachte ontwikkeling als de risico's een zeer solide en evenwichtig beeld laat zien. Er bestaat dus consistentie tussen de ALM-verwachtingen en de realisatie. De berekende premie blijkt meer dan voldoende kostendekkend te zijn.

Uit de continuïteitsanalyse blijkt tevens dat de vereiste consistentie tussen enerzijds de gewekte verwachtingen ten aanzien van voor-

waardelijke toezeggingen (de indexatie) en de financiering hiervan en anderzijds de uiteindelijke realisatie, aanwezig is. Naar verwachting kan de gewekte verwachting over de komende prognoseperiode van 15 jaar vrijwel volledig gerealiseerd worden.

Kredietrisico's

In de ALM-studie is rekening gehouden met het verschil in risico/rendement tussen obligaties van ontwikkelde landen en obligaties van opkomende markten. Ook zijn de risico-/rendementskenmerken van bedrijfsleningen met een hoog kredietrisico ('high yield') geanalyseerd. In de strategische portefeuille bevinden zich zowel obligaties van opkomende landen als obligaties met een hoog kredietrisico. BPF Schilders kent een limietenlijst waarbij aangegeven staat in welke mate er belegd mag worden in welke kredietrisico's. Hierdoor wordt voorkomen dat er teveel in zeer risicovolle leningen wordt belegd.

In onderstaande tabel is de verdeling naar kredietwaardigheid van de vastrentende waarden portefeuille weergegeven:

Kredietwaardigheid vastrentende waarden		
(in %)	2007	2006
Staat	55,7%	64,5%
AAA	7,5%	3,9%
AA	11,0%	5,4%
A	6,8%	7,9%
BBB	3,2%	3,1%
>BBB	15,8%	15,2%
Waarde ultimo boekjaar	100,0%	100,0%

In 2007 is het bestaande geldmarktbeleid aangescherpt doordat het tegenpartijrisico van banken groter werd. Ook in de portefeuilles met kredietrisico is zoveel mogelijk getracht in te spelen op de veranderende risico's. Echter, de algemene vergoeding voor kredietrisico nam toe en voor koersverliezen was het moeilijk schuilen doordat elke bedrijfslening koersverlies leed.

In 2007 is gestart met een zogeheten EuriborPlus-portefeuille waarin bewust voor een groot deel is belegd in gestructureerde producten. Door de verslechtering van het tegenpartijrisico van de zakenbanken waarvan deze producten zijn afgenomen, zijn deze producten fors minder waard geworden. De vooraf ingeschatte risico's zijn bij deze gestructureerde producten door de heftige marktbevingen in grote mate overschreden. Dit geldt overigens voor alle beleggers, omdat de marktomstandigheden heftiger waren dan waarmee veel modellen rekening hielden.

In reactie op deze afwaarderingen is een deel van de te beleggen gelden uit deze portefeuille aangehouden in kasgeld.

Renterisico's

Door de waardering van de verplichtingen aan de hand van marktrentes is voor elk pensioenfonds het renterisico sterk vergroot sinds 2007. In de ALM-studie uit 2005 is daar al rekening mee gehouden. Medio 2006 is speciaal hiervoor een portefeuille in het leven geroepen. Omdat sommige verplichtingen langer lopen dan er bestaande obligaties zijn, is er deels gekozen voor 'swaps'. Dit zijn geen standaardobligaties, maar afspraken tussen BPF Schilders en banken. Ook is er gekozen voor opties op swaps, zogenaamde 'swaptions'. Het belangrijkste kenmerk van deze producten uit oogpunt van risico is dat als de lange rente daalt er steeds meer bescherming ontstaat tegen het renterisico. Als de rente blijft dalen, dan zal tenslotte het renterisico van de verplichtingen volledig zijn afgedekt. De dekkinggraad van het fonds is zo beschermd tegen de stijging van de verplichtingen.

Andersom laat de portefeuille wel de mogelijkheid open te profiteren van een stijgende rente doordat bij een stijgende rente de waarde van de bezittingen minder hard daalt dan die van de verplichtingen. Met andere woorden, het fonds heeft met de swaptions in deze portefeuille een soort verzekering gekocht tegen een dalende rente (stijging van de verplichtingen). Met het andere deel van deze portefeuille (de swaps) is een gedeeltelijke kopie van de verplichtingenstructuur gemaakt, zodat deels dezelfde koersbewegingen zowel aan de bezittingenkant als aan de verplichtingenkant van de balans plaatsvinden. Hierdoor wordt de dekkinggraad beschermd.

De rentegevoeligheid wordt uitgedrukt in de zogenoemde "duration". De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Ultimo 2007 bedraagt de duration voor de vastrentende waarden 6 jaar. De duration van de verplichtingen bedraagt 15,2 jaar. Er is derhalve sprake van een "duration mismatch". Dit houdt in dat de waarde van de verplichtingen gevoeliger is voor renteontwikkelingen dan de waarde van de beleggingen. Door middel van renteswaps en swaptions met een duration van 18,1 jaar is de duration van de beleggingen verlengd tot 9,5 jaar. Hierdoor wordt het risico op een daling van de dekkinggraad voortvloeiend uit een rentedaling en stijging van de inflatie verkleind.

Derivatenrisico's

Het grootste gebruik van derivaten heeft in 2007 plaatsgevonden bij de portefeuille die bedoeld is om het renterisico van de verplichtingen te beperken voor de dekkinggraad en bij de derivaten die worden gebruikt om het dollarrisico af te dekken. De afdekking van het dollarrisico is geanalyseerd in de eerder genoemde ALM-studie uit 2005.

In beide gevallen is er sprake van een defensief gebruik van derivaten, namelijk om risico's te beperken. Belangrijk hierbij is te vermelden dat de portefeuille met swaps en swaptions wordt gemanaged door

een externe partij die tevens verantwoordelijk is geweest voor het afsluiten van de uiteindelijke contracten (ISDA- en CSA-contracten) en die ook het management van het onderpand voor zijn rekening neemt.

De waardering van gestructureerde producten leidde in 2007 tot problemen omdat er sprake is van ingewikkelde waardingsmodellen waarbij kleine wijzigingen in het model tot grote uitslagen kunnen leiden. Prijsvergelijking is vaak niet mogelijk vanwege het unieke karakter. Belangrijk uitgangspunt bij de waardering is het voorzichtigheidsprincipe waarbij de verkoper een waardering levert.

Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2007 circa 32% (2006: 32%) van de beleggingsportefeuille en is voor 49% (2006: 55%) afgedekt door de euro. De valutapositie van de totale beleggingsportefeuille vóór en na afdekking is als volgt:

(in %)	Valutapositie			
	2007 voor	2007 na	2006 voor	2006 na
EURO	68,3%	83,5%	67,6%	85,5%
U.S. Dollar	23,8%	8,6%	22,8%	4,9%
British Pound Sterling	3,3%	3,3%	5,1%	5,1%
Japanese Yen	1,1%	1,1%	1,3%	1,3%
Swiss Franc	0,9%	0,9%	1,4%	1,4%
Australian Dollar	0,6%	0,6%	0,4%	0,4%
Hong Kong Dollar	0,5%	0,5%	0,3%	0,3%
South Korean Won	0,4%	0,4%	0,2%	0,2%
Swedish Krona	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%
Overige valuta	0,8%	0,8%	0,5%	0,5%
Waarde ultimo boekjaar	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Operationele risico's

Teneinde een betere waarborg van de operationele processen te verkrijgen, is in 2007 een traject opgestart dat begin 2008 heeft geleid tot een SAS70 type I verklaring voor de front office en midoffice activiteiten van het vermogensbeheer.

Alle backoffice activiteiten zijn volledig uitbesteed en kennen een SAS70-verklaring, inclusief de performancemeting die wordt verricht door een onafhankelijke instelling.

Actuariële risico's

In 2007 zijn de nieuwe sterftetafels GBM/V 2000-2005 verschenen. Deze tafels wijzen op een verdere toename van de levensverwachting. Tevens zijn verschenen de zogenaamde prognosetafels AG 2005-2050, waarin de sterftetrend is verdisconteerd. Door toepassing van deze prognosetafels is het langlevensrisico voor het fonds sterk gereduceerd. Overige relevante actuariële risico's zijn het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

15 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan er per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen:

Investeringsverplichtingen	
(bedragen * € 1.000)	2007
Infrastructuur	35.988
Private Equity	96.563
Totaal	132.551

Deze verplichtingen zullen naar verwachting in het volgende boekjaar nagenoeg geheel worden afgewikkeld.

In 2005 is met A&O Services een administratieovereenkomst gesloten met betrekking tot het uitvoeren van de regelingen en het voeren van de administratie. De kosten die A&O Services voor deze activiteiten uit hoofde van de overeenkomst in rekening brengt, zijn op basis van nacalculatie.

De overeenkomst is ingegaan op 1 januari 2005 en heeft een looptijd van vijf jaar. Indien BPF Schilders de overeenkomst vóór het einde van de looptijd beëindigt of na aanvang van de opzegtermijn opzegt, is een afkoopsom ter grootte van één jaar reguliere administratiekosten verschuldigd.

Verbonden partijen

Onder verbonden partijen vallen de bestuurders van BPF Schilders en het hogere management van A&O Services. Tussen BPF Schilders en deze functionarissen hebben in 2007 geen transacties plaatsgevonden. Over 2007 zijn ten laste van BPF Schilders vacatiegelden toegekend aan bestuurders van in totaal € 45.000 (2006: € 37.000).

Toelichting

Op de staat van baten en lasten over 2007

16 Directe en indirecte beleggingsopbrengsten

Directe en indirecte beleggingsopbrengsten			
(bedragen * € 1.000)	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Totaal
2007			
- Vastgoedbeleggingen	19.432	22.950	42.382
- Aandelen	19.579	5.076	24.655
- Vastrentende waarden	62.154	(84.288)	(22.134)
- Derivaten	1.497	(76.404)	(74.907)
- Overige beleggingen	10	3.111	3.121
Totaal	102.672	(129.555)	(26.883)

Directe en indirecte beleggingsopbrengsten			
(bedragen * € 1.000)	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Totaal
2006			
- Vastgoedbeleggingen	12.885	26.480	39.365
- Aandelen	34.260	99.852	134.112
- Vastrentende waarden	60.803	(52.228)	8.575
- Derivaten	1.017	28.118	29.135
- Overige beleggingen	-	(3.482)	(3.482)
Totaal	108.965	98.740	207.705

17 Kosten van vermogensbeheer

De kosten vermogensbeheer behelzen de kosten van externe managers, uitvoerings- en administratiekosten alsmede de ontvangen vergoeding voor het uitlenen van effecten (securities lending).

18 Premies

Premies		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Pensioenpremies uit arbeid:		
- Ouderdoms- en nabestaandenpensioen	118.814	118.065
- Overgangsregeling	32.339	31.800
- Vroegpensioen	3	46
	151.156	149.911
Premie invaliditeitspensioen:		
- Raming totale premiebaten	-	-
- Correcties voorgaande jaren in verband met definitieve vaststelling	1	91
	1	91
Overige pensioenpremies:		
- VUT	447	513
- Werkloosheidswet (WW)	3.865	3.405
	4.312	3.918
Totaal	155.469	153.920

De premie voor de basisregeling is in 2007 voor CAO-personeel vastgesteld op 27,5% over het PRIS-uurloon (2006: 27,5%). Voor overig personeel was dit 23,5% over het vast loon (2006: 23,5%). De franchise is in 2007 vastgesteld op € € 11.872,46 (2006: € 11.566,46). De premie voor de overgangsregeling is ongewijzigd vastgesteld op 8,5% voor CAO-personeel en 7,26% voor overige personeel.

De kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

Premies		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Kostendekkende premie	113.220	117.859
Feitelijke premie *	129.413	127.736
Gedempte premie	119.016	n.v.t.

* Dit is de totaal ontvangen premie inclusief premies voor FVP en ANW en exclusief de netto premie voor de overgangsregeling.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de feitelijke premie toereikend is.

19 Overige baten

Overige baten		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
FVP-bijdragen	1.992	1.403
ANW premies	2.027	1.987
Baten uit herverzekering	1.831	1.001
Overige baten	372	13
Totaal	6.222	4.404

20 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuair berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

21 Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten jaarlijks aan te passen aan de loonontwikkeling volgens de CAO.

De indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

22 Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 4,066% eenjaarsrente voor een bedrag van € 97,4 miljoen

23 Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuair berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

24 Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuair berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

25 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

26 Wijziging overige actuariële uitgangspunten

Wijziging overige actuariële uitgangspunten

(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Toename reserve aanpassing overlevingstafels	-	7.370
Wijziging IBNR invaliditeit	12.512	(12.912)
Wijziging vaststelling latent partnerpensioen	(31.379)	-
Totaal	(18.867)	(5.542)

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Als gevolg van de aangescherpte verslaggevingsregels wordt met ingang van boekjaar 2007 een reserve voor arbeidsongeschiktheidsrisico's aangehouden. De reserve is bepaald door het hiervoor beschikbare deel van de premie (5%) over de risicoperiode van twee jaar te reserveren. De vrijval van 2006 had betrekking op het wegvallen van het arbeidsongeschiktheidsrisico met betrekking tot invaliditeitspensioen omdat met ingang van 2006 voor nieuwe gevallen het invaliditeitspensioen geen onderdeel meer uitmaakt van de regeling.

Tot boekjaar 2007 werd het nabestaandenpensioen vastgesteld als 70% van het ouderdompensioen voor alle deelnemers. Met ingang van boekjaar 2007 wordt de voorziening voor het nabestaandenpensioen vastgesteld op basis van bestanden uit de administratie. Als gevolg van deze schattingswijziging is de voorziening voor pensioenverplichtingen gedaald met € 31,4 miljoen.

27 Overige mutaties in de voorziening voor pensioenverplichtingen

Overige mutaties in de voorziening voor pensioenverplichtingen

(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Onttrekking overlijden	(28.784)	(28.227)
Door overlijden ingegaan partnerpensioen	16.593	13.266
Risicopremie langlevens	26.804	21.947
Risicopremie kortlevens	(11.515)	(12.928)
Overige mutaties	199	12.470
Totaal	3.297	6.528

De daling van de post "overige mutaties" wordt met name veroorzaakt door de vrijval van de bijtellingen einde 2006 die nu in de administratie zijn verwerkt.

28 Uitkeringen

Uitkeringen

(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Uitkeringen ter zake van:		
- ouderdompensioen	35.205	32.702
- partnerpensioen	18.405	18.034
- wezenpensioen	366	321
- vroegpensioen	33.777	27.301
- vakantiegeld	7.219	6.357
- afkoop van pensioenen	2.233	2.615
- niet opgevraagde pensioenen	162	874
- invaliditeitspensioenuitkeringen	6.044	5.783
- uitkeringen ANW	836	726
- uitkeringen bij overlijden	30	26
Totaal	104.277	94.739

DAP-gerelateerde uitkeringen zijn in 2007 in week 1 met 1,20% (2006: 1,10%) geïndexeerd en in juni met 0,75% (2006: 0,98%).
LAP-gerelateerde uitkeringen zijn in 2007 in week 1 met 1,20%

(2006: 0,55%) geïndexeerd en in juni met 0,75% (2006: 0,75%). Met ingang van 2007 worden zowel de DAP- als de LAP-gerelateerde uitkeringen verhoogd met de loonindex.

Vroegpensioen

Het aantal uitkeringsgerechtigden is in 2007 toegenomen met 265 tot 2.350 ultimo 2007 (2006: 2.085).

Afkoop van pensioenen

De afkoop betreft pensioenen die lager zijn dan € 400,00 voor rechthebbers die in Nederland wonen (2006: € 361,02). De afkoopgrens voor rechthebbers die in het buitenland wonen is in 2007 komen te vervallen (2006: € 722,04).

29 Mutatie overige technische voorzieningen

Mutatie overige technische voorzieningen		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Voorziening overgangsregeling	31.889	29.574
Spaarbijdrage gemoedsbezwaarden	6	(27)
Voorziening lijfrente	(16)	2
Waarde ultimo boekjaar	31.879	29.549

30 Saldo overdrachten van rechten

Saldo overdrachten van rechten		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Uitgaande overdrachten	2.693	1.982
Onttrekking aan de voorziening voor pensioenverplichtingen	(2.987)	(1.874)
Inkomende overdrachten	(1.370)	(1.171)
Toevoeging aan de voorziening voor pensioenverplichtingen	1.317	1.064
Totaal	(347)	1

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan een pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

31 Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Het voeren van de administratie is opgedragen aan A&O Services, dat de hieraan verbonden kosten doorbelast aan de opdrachtgever. De pensioenuitvoerings- en administratiekosten bestaan in hoofdzaak uit deze doorbelaste administratiekosten.

De direct aan de beleggingsactiviteiten toe te rekenen kosten, zoals kosten van extern vermogensbeheer, maken geen deel uit van het doorberekende tarief en worden, conform de berekening van de Z-score, in mindering gebracht op de beleggingsopbrengsten op de regel 'kosten van vermogensbeheer'.

In de kosten is een bedrag van € 400.000 opgenomen voor voorlichting en onderzoek, uitbesteed aan FOSAG, FNV Bouw en CNV Hout en Bouw, die hiervoor respectievelijk € 200.000, € 150.000 en € 50.000 in rekening hebben gebracht.

BPF Schilders heeft geen personeel in dienst. Over 2007 zijn ten laste van BPF Schilders vacatiegelden toegekend aan bestuurders van in totaal € 45.000 (2006: € 37.000).

32 Overige lasten

Overige lasten		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Afschrijvingskosten PAS	245	-
Premies herverzekering	1.834	1.774
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	696	1.280
Overige lasten	-	220
Totaal	2.775	3.274

33 belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Rijswijk, 18 juni 2008

Het bestuur:

mr. J. van Walsem, werkgeversvoorzitter

mw. drs. M.B. van Veldhuizen, werknemersvoorzitter

Overige gegevens 2007

helder

inzichtelijk

noodzakelijk

Financiering en uitvoering van de pensioenregeling

Krachtens de Wet Verplichte Deelneming in een Bedrijfstakpensioenfonds zijn ondernemingen die behoren tot de bedrijfstak van het Schilders-, Afwerkings- en Glaszet-bedrijf verplicht tot deelname aan de pensioenregeling van het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf.

Op grond van de verplichte deelname zijn de ondernemingen gehouden tot premiebetaling voor de deelnemers aan de pensioenregeling.

Bestemming saldo

Het saldo van baten en lasten over 2007 bedraagt € 109.260.000 positief (2006: € 201.187.000 positief). De bestemming van dit saldo is als volgt:

Bestemming saldo		
(bedragen * € 1.000)	2007	2006
Mutatie algemene reserve	85.491	177.564
Mutatie herwaarderingsreserve	23.769	23.623
Totaal	109.260	201.187

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf te Rijswijk is aan Watson Wyatt B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2007.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. In overeenstemming met de richtlijn *Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen*, heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Als onderdeel daarvan:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen zal kunnen nakomen. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De bevindingen van de accountant ten aanzien van de door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt heb aanvaard.

Met inachtneming van het navolgende ben ik van oordeel dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

De vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf is naar mijn mening voldoende, mede gelet op mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen. Daarbij is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, in aanmerking nemend het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

Rotterdam, 18 juni 2008

A.J.M. Jansen AAG

verbonden aan Watson Wyatt B.V.

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2007 van de stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf te Rijswijk bestaande uit de balans op 31 december 2007, de rekening van baten en lasten over 2007 en het kasstroomoverzicht over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het saldo van baten en lasten getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en saldo van baten en lasten, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en saldo van baten en lasten relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële

verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algemene beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf op 31 december 2007 en het saldo van baten en lasten over 2007 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e BW melden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 18 juni 2008
KPMG ACCOUNTANTS N.V.

C.J.M. Coremans RA

BPF Schilders

Burg. Elsenlaan 321

Postbus 11

2280 AA Rijswijk

E-mail: info@bpfschilders.nl

www.bpfschilders.nl

